

CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

**ZADOVOLJSTVO ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA
USLUGAMA CENTRA ZA SOCIJALNI RAD I SPECIJALIZOVANIH
NEVLADINIH ORGANIZACIJA**

 AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

**ZADOVOLJSTVO ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA
USLUGAMA CENTRA ZA SOCIJALNI RAD
I SPECIJALIZOVANIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA**

Izveštaj o zadovoljstvu žena sa iskustvom nasilja u porodici uslugama koje pružaju Centri za socijalni rad i specijalizovane nevladine organizacije je izrađen u okviru regionalnog projekta ***Institutionalizing quality rehabilitation and integration services for violence survivors*** (*Institucionalizacija kvalitetnih usluga rehabilitacije i integracije za žrtve nasilja*), koji u period 2019-2022 realizuju Autonomni ženski centar, Beograd; Centar za ženska prava, Podgorica; Udružene žene, Banja Luka Foundation United Women (FUW); Nacionalna mreža protiv nasilja nad ženama, Skoplje National Network against Violence against Women (NNVW) ; Albanian Women's Empowerment Network (AWEN), Tirana; Gender Alliance for Development Centre (GADC), Tirana; Kosovo Women's Network (KWN), Priština. Projekat u Crnoj Gori realizuje Centar za ženska prava. Istraživanje je sprovedeno uz finansijsku podršku Austrijske razvojne agencije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Centra za ženska prava i ni na koji način ne odražava stavove Austrijske razvojne agencije.

SADRŽAJ:

Cilj i metodologija istraživanja.....	4
I Prikaz rezultata istraživanja o zadovoljstvu žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centara za socijalni rad.....	5
Opšte informacije o korisnicama.....	6
Podaci o mjerama zaštite/bezbjednosti.....	13
Podaci o uslugama podrške/ planu usluga centra za socijalni rad.....	20
Procjena odnosa prema ženi u csr.....	40
II prikaz rezultata istraživanja o zadovoljstvu žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama specijalizovanih nevladinih organizacija.....	46
III Zaključci i preporuke.....	62
O „Centru za ženska prava“	65

CILJ I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja je da se stekne bolji uvid u kapacitete servisa koje ženama sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja pružaju centri za socijalni rad i specijalizovane nevladine organizacije. Na osnovu nalaza istraživanja, date su preporuke kojima je cilj da doprinosu unaprjeđenju pomenutih servisa, odnosno kvalitetnijoj podršci ženama sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja, njihovoj rehabilitaciji i integraciji.

U realizaciji istraživanja smo koristili metodologiju koju su zajednički osmislile partnerske organizacije uključene u regionalni projekat „*Institucionalizacija kvalitetnih usluga rehabilitacije i integracije za žrtve nasilja*” koji u periodu 2019-2022 realizuju Autonomni ženski centar, Beograd; Centar za ženska prava, Podgorica; Udružene žene, Banja Luka Foundation United Women (FUW); Nacionalna mreža protiv nasilja nad ženama, Skoplje National Network against Violence against Women (NNVW) ; Albanian Women’s Empowerment Network (AWEN), Tirana; Gender Alliance for Development Centre (GADC), Tirana; Kosovo Women’s Network (KWN), Priština. Metodologijom je predviđeno popunjavanje dva upitnika, od kojih se jedan odnosi na zadovoljstvo uslugama centra za socijalni rad, a drugi na zadovoljstvo uslugama koje pružaju specijalizovane nevladine organizacije. Oba upitnika su, takođe, osmišljena u saradnji sa partnerskim organizacijama, s tim da su korigovana za potrebe ispitanica iz Crne Gore, u skladu sa našim zakonodavnim okvirom koji se tiče ove oblasti.

Istraživanje je sprovedeno u periodu od juna do decembra 2020. godine. U njemu su, pored Centra za ženska prava, učestvovala još 3 organizacije koje su prihvatile da učestvuju u istraživanju : SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, SOS telefon Podgorica i Udruženje mladih s hendikepom. Istraživanjem u obuhvaćene korisnice koje su se ovim organizacijama za pomoć obratile u poslednjih 12 mjeseci, a koje su zatražile podršku centra za socijalni rad.

Usled situacije prouzrokovane pandemijom virusa Covid-19, kao i nastojanja da se poštuju mjere NKT i zaštiti zdravlje učesnica, istraživanje je sprovedeno kroz dvije online ankete, pri čemu je korištena platforma Survey Hero. Prednosti online ankete su se ogledale u tome što su se učesnice osjećale bezbjednije u smislu zagarantovane anonimnosti, kao i u tome što su mogle da biraju vrijeme kada će popuniti anketu. Na taj način je obuhvaćen veći broj ispitanica nego što bi to bio slučaj da su tokom pandemije, zakazivani razgovori sa konsultantkinjom, kako je prethodno planirano.

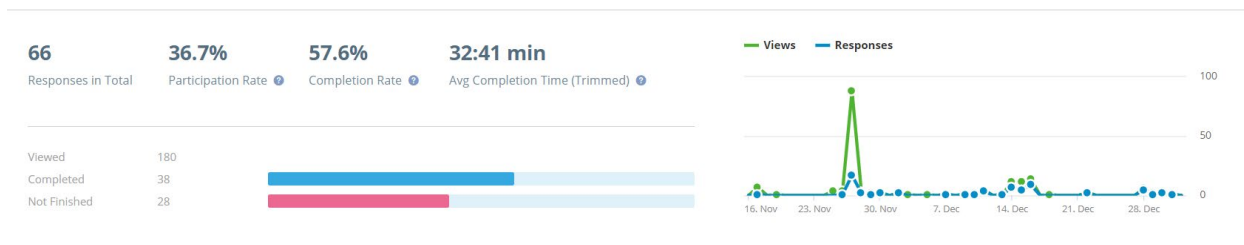
Slabost ovakve vrste ispitivanja ogleda se u tome što veliki broj upitnika nije popunjen do kraja. Poteškoće koje su mogle nastati usled eventualnog nerazumijevanja određenog pitanja, prevaziđene su na način što su konsultantkinje Centra za ženska prava bile dostupne ispitanicama za dodatna objašnjenja, putem telefona.

U prvom dijelu izveštaja prikazani su rezultati istraživanja o zadovoljstvu žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centara za socijalni rad, dok su u drugom dijelu prikazani su rezultati istraživanja o zadovoljstvu žena uslugama specijalizovanih nevladinih organizacija. U trećem dijelu su, na osnovu rezultata istraživanja , date preporuke za unaprjeđenje pomenutih servisa, u cilju kvalitetnije zaštite žrtava, njihove rehabilitacije i integracije.

I

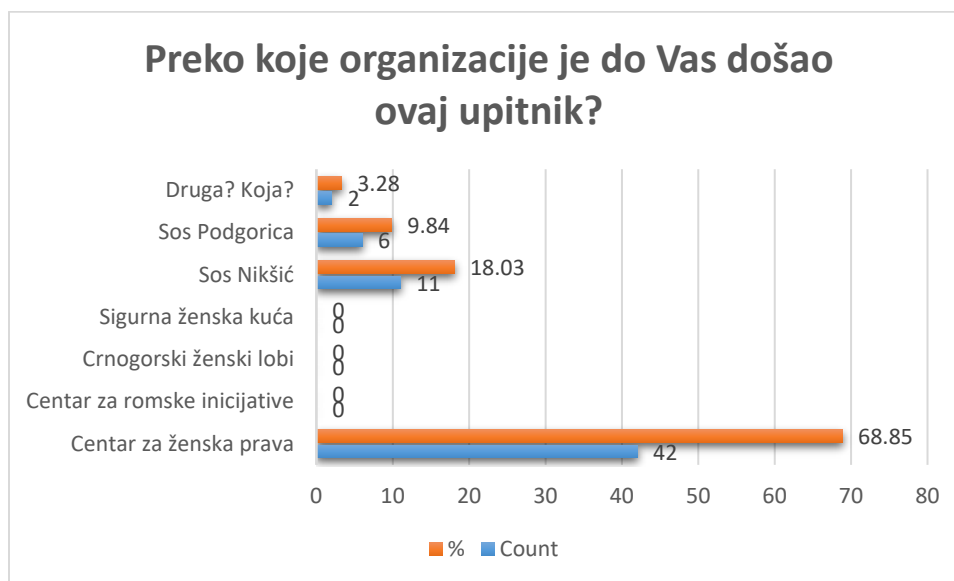
PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA O ZADOVOLJSTVU ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA USLUGAMA CENTARA ZA SOCIJALNI RAD

Upitnik koji se odnosi zadovoljstvo uslugama koje pružaju centri za socijalni rad vidjelo je 180 žena, od čega ga je popunilo 66 žena: 38 je upitnik popunilo do kraja, a 28 djelimično (Grafikon br. 1)

Grafikon br. 1

Prvo pitanje u upitniku se odnosilo na nevladinu organizaciju čije usluge ispitanice koriste, odnosno organizaciju posredstvom koje su uključene u istraživanje. Od ukupno 66 ispitanica koje su popunjavale upitnik, na ovo pitanje odgovorila je 61 ispitanica. Njih 42 (68,85%) odgovorilo je da su do upitnika došle posredstvom Centra za ženska prava, 11 (18,03%) preko SOS Telefona Nikšić, 6 (9,84%) preko SOS Telefona Podgorica i 2 (3,28%) su odgovorile da su do upitnika došle preko neke druge organizacije. Na dodatno pitanje, preko koje organizacije su došle do upitnika, obje ispitanice su odgovorile da je u pitanju “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore” (Grafikon br. 2).

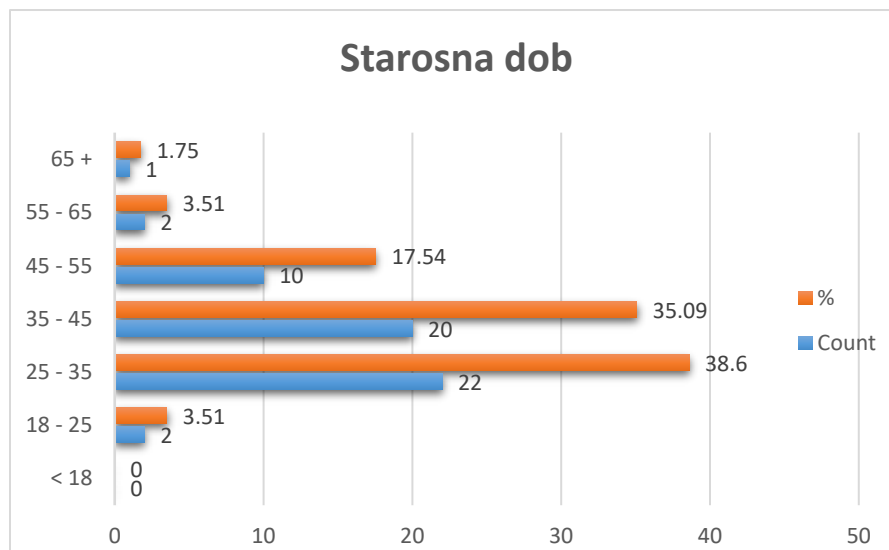

Grafikon br. 2

OPŠTE INFORMACIJE O KORISNICAMA

1. Starosna struktura

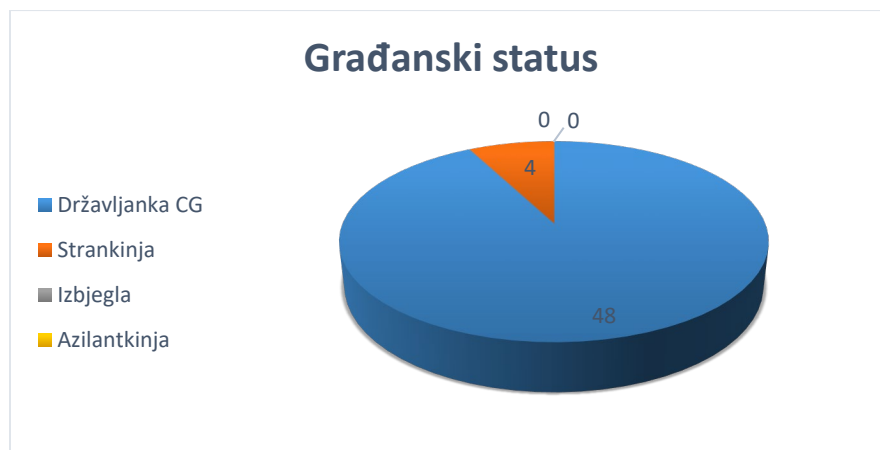
Najveći broj korisnica je starosti između 25 i 35 godina (38,6%) kao i između 35 i 45 godina (35,09%). 17,54% ispitanica je starosti između 45 i 55 godina, po 3,51 % starosti od 18 do 25 godina i od 55 do 65 godina. Najmanje ispitanica (1,75%) ima više od 65 godina starosti (Grafikon br. 3)

Grafikon br. 3

2. Građanski status

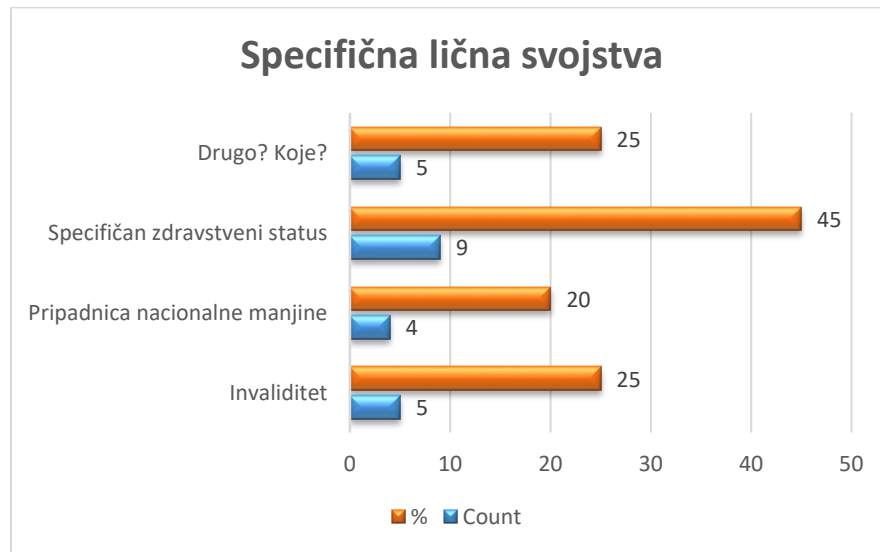
Kada je u pitanju građanski status, većina ispitanica 48 (92,31%) su državljanke Crne Gore. 4 ispitanice (7,69%) su strankinje. Nijedna ispitanica nema status izbjeglice ili azilantkinje (Grafikon br. 4).

Grafikon br. 4

3. Specifična lična svojstva

Ukupno 20 ispitanica je označilo da ima neka specifična lična svojstva. Od njih 20 ispitanica, 9 (45%) je izjavilo da ima specifičan zdravstveni status, 5 (25%) ispitanica je odgovorilo da ima neku vrstu invaliditeta, 4 (20%) ispitanice su naznačile da su pripadnice nacionalne manjine, a 5 (25%) ispitanica je naznačilo da ima neku drugu vrstu specifičnosti (Grafikon br. 5). Na dodatno pitanje o kakvoj vrsti specifičnosti se radi, jedna ispitanica je odgovorila “lica koja su zlostavljana” i jedna “samohrana majka”.

Grafikon br. 5

Na dodatno pitanje otvorenog tipa, u kome se traži da preciznije objasne specifičnost koju su naznačile, ispitanice su dale sledeće odgovore:

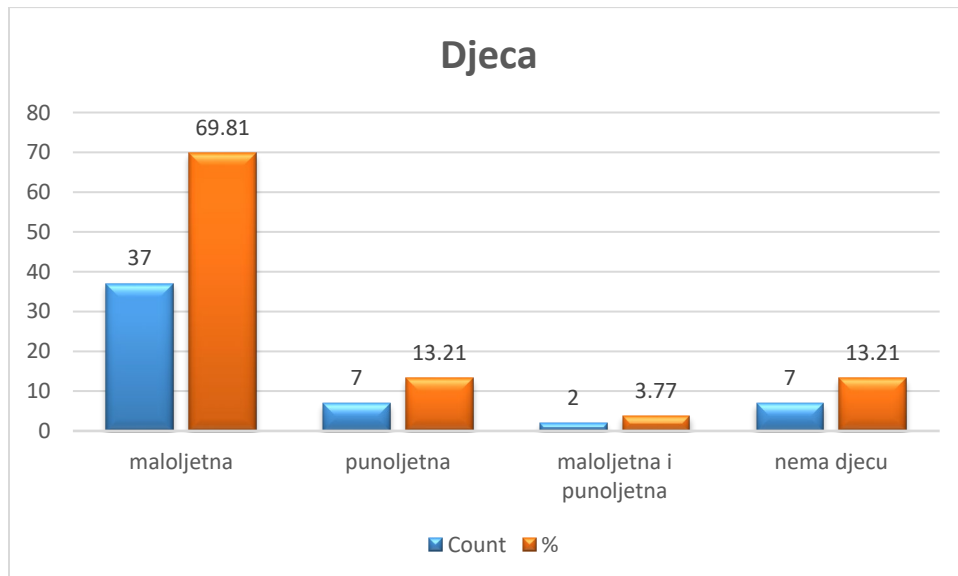
Specifičan zdravstveni status: lom skočnog zgloba prilikom porodičnog nasilja; temporalna epilepsija/fokalna epilepsija ; sistemski eritemski lupus; operisana 3puta bubreg, tumor dojke, psorijaza; hronična upala štitne, spondiloza, tahikardija, uklještenje nerava na karpalnom tunelu, kao i na 5 i 6 pršljenu vratne kičme; starija osoba, lošeg opšteg zdravstvenog stanja

Pripadnica nacionalne manjine: Srпкиnja, pripadnica srpske nacionalne manjine u Crnoj Gori; Bošnjakinja

Vrsta Invaliditeta: epilepsija, 50% invaliditeta; Tjelesno oštećenje

4. Djeca

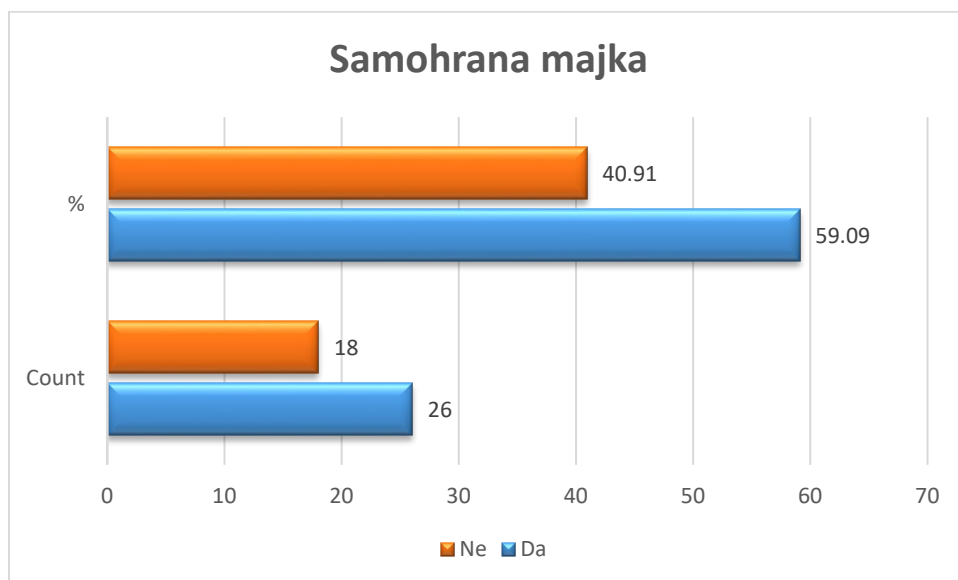
Većina ispitanica, njih 37 (69,81%) ima maloljetnu djecu. 7 (13,21%) ispitanica ima punoljetnu djecu, 2 (3,77%) ispitanice imaju i maloljetnu i punoljetnu djecu, dok 7 (13,21%) njih nema djecu (Grafikon br. 6).

Grafikon br. 6

5. Samohrane majke

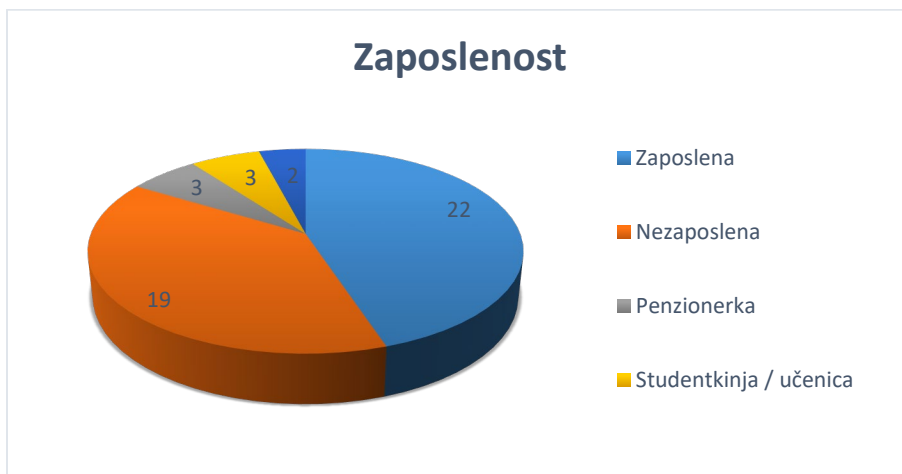
Među ispitanicama koje imaju djecu, njih 26 (59,09%) su samohrane majke (Grafikon br.7).

Grafikon br.7

6. Zaposlenost

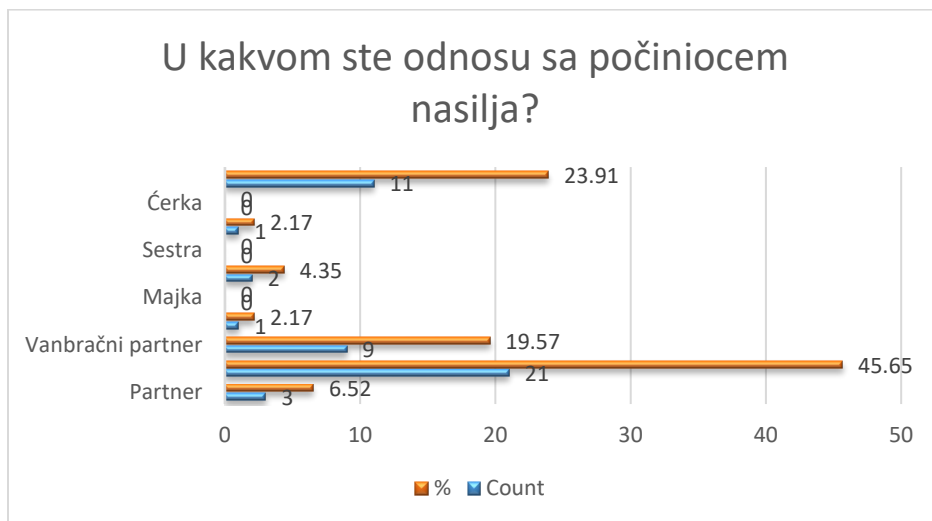
Među ispitanicama, najviše je onih koje su zaposlene - 22 ispitanice (44,9%); Malo manje je onih koje su nezaposlene – 19 ispitanica (38,78%); 3 ispitanice (6,12%) su penzionerke, 3 ispitanice (6,12%) su studentkinje i 2 ispitanice (4,08%) rade honorarne poslove (povremene ili privremene) (Grafikon br. 8)

Grafikon br. 8

7. Odnos sa počiniocem nasilja

Nasilnik je u većini slučajeva bračni partner – 21 ispitanica (45,65%); 11 ispitanica (23,91%) označilo je odgovor “drugi”; U 9 slučajeva (19,57%) nasilnik je vanbračni partner, u 3 (6,52%) partner; 2 slučaja (4,35%) – brat, u jednom slučaju (2,17%) otac i u jednom slučaju (2,17%) sin (Grafikon br.9)

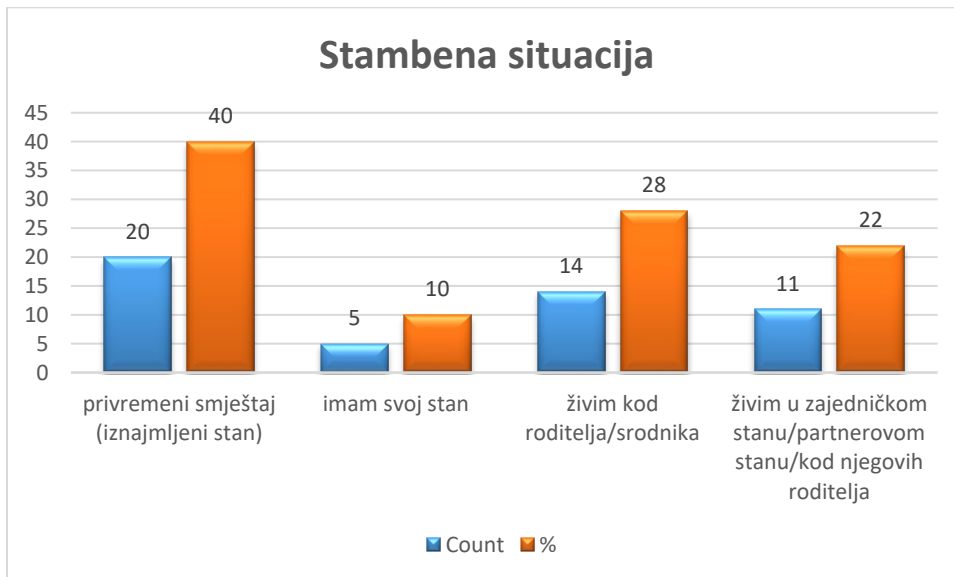
Grafikon br.9

Ukoliko su ispitanice odgovorile da je nasilnik “neko drugi”, postavljeno im je dodatno pitanje: “Ko?”

Na ovo pitanje 6 ispitanica je odgovorilo da je nasilnik njihov "bivši bračni partner"; 2 ispitanice su kao nasilnika navele "bivšeg partnera"; jedna ispitanica: "snaha"; jedna ispitanica "strano lice" I jedna ispitanica: "najbliži rođaci I crkveno lice sa kojim nisam povezana rodbinskim vezama".

8. Stambena situacija

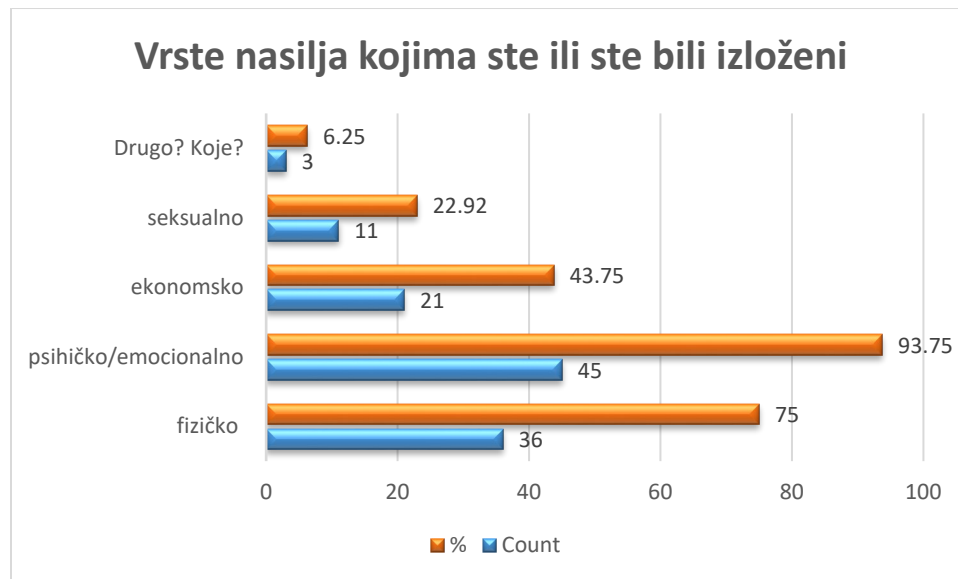
Većina ispitanica, njih 20 (40%) izjavljuje da živi u privremenom smještaju (iznajmljenom stanu), 14 (28%) živi kod roditelja ili srodnika, 11 (22%) živi u zajedničkom stanu/ partnerovom stanu/ kod njegovih roditelja. Svega 5 (10%) ispitanica posjeduje sopstveni stan (Grafikon br. 10)

Grafikon br. 10

9. Vrste nasilja

45 žena (93,75%), je navelo da je bilo ili je izloženo psihičkom/emocionalnom nasilju; 36 (75%) fizičkom, 21 (43,75%) ekonomskom, 11 (22,92%) seksualnom. 3 ispitanice su naznačile da su bile izložene drugim vrstama nasilja (Grafikon br. 11). Na potpitanje “Kojim?”, dale su sledeće odgovore: “Sve postojeće”, “Psihičko, fizičko, pokušaj obljuje maloljetnog lica”, “Psihičko nasilje putem sms poruka. Ucjene, prijetnje i uslovljavanje”

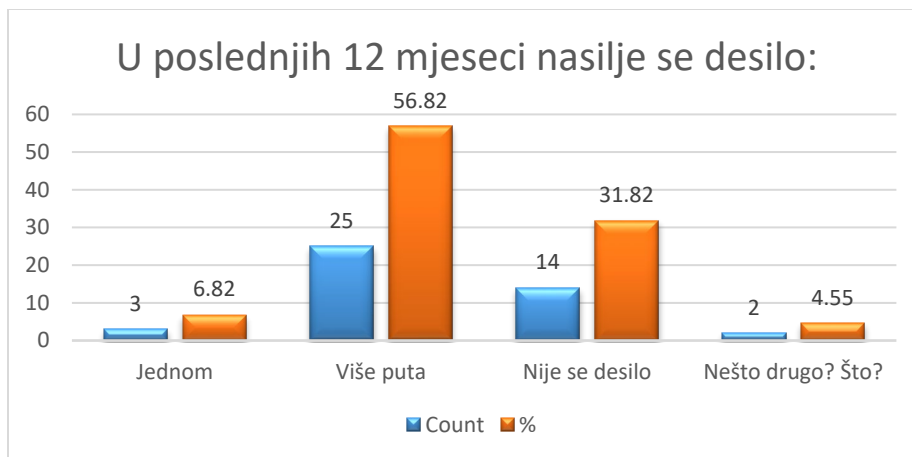
Grafikon br. 11

10. Trajanje nasilja

Kada je u pitanju trajanje nasilja, nisu bili ponuđeni odgovori, već se od ispitanica tražilo da upišu broj godina, koliko je nasilje trajalo. Odgovor su dale 42 ispitanice. Najkraće trajanje je godinu dana, a najduže 30 godina. Prosječno trajanje nasilja među ovim uzorkom je 6,6 godina.

11. Prisutnost nasilja u poslednjih 12 mjeseci

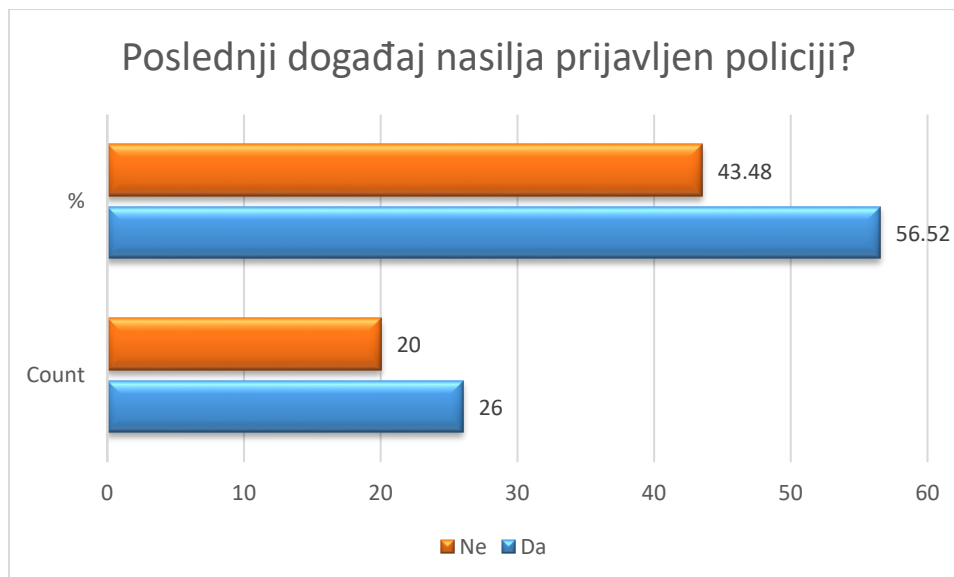
25 ispitanica (26,82%) izjavljuje da se u poslednjih 12 mjeseci nasilje desilo više puta, 3 (6,82%) da se nasilje desilo jednom, dok 14 (31,82%) izjavljuje da se nasilje nije desilo u poslednjih 12 mjeseci. Dvije ispitanice (4,55%) označile su odgovor “nešto drugo” (Grafikon br.12) . Na potpitanje u kojem se traži da obrazlože ovaj odgovor, jedna od njih je odgovorila da se nasilje poslednji put desilo prije 15 mjeseci, a druga “Nisam više u blizini nasilnika. Ne dozvoljava da slobodno viđam djecu. Emotivno me iscrpljuje odugovlačenjem sudskog procesa”.

Grafikon br.12

12. Da li je poslednji događaj nasilja prijavljen policiji?

Na ovo pitanje je 26 ispitanica (56,62%)dalo potvrđan odgovor, a 20 (43,48%) odričan. (Grafikon br.13)

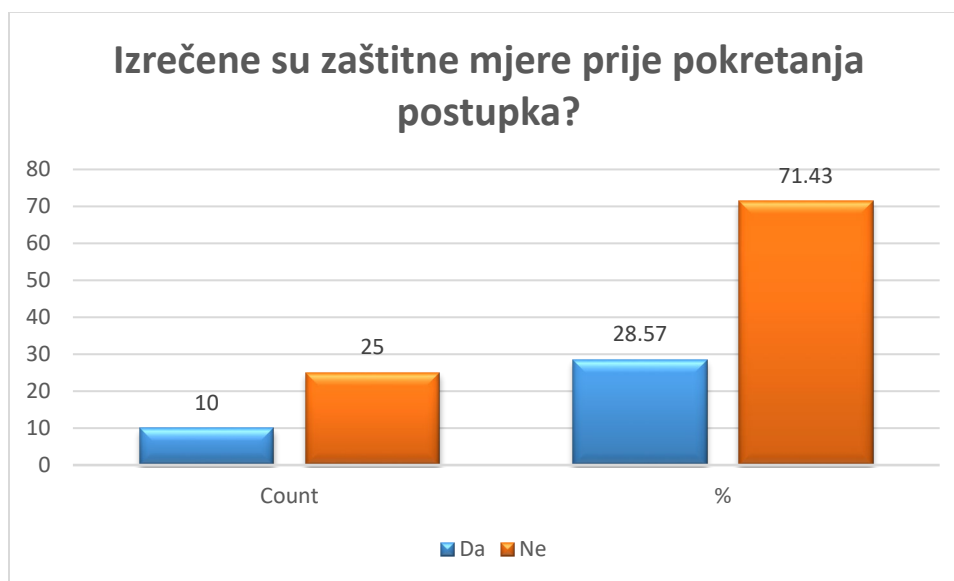
Grafikon br.13

PODACI O MJERAMA ZAŠTITE/BEZBJEDNOSTI

13. Izrečene mjere, u poslednjih 12 mjeseci:

a) Zaštitne mjere prije pokretanja postupka

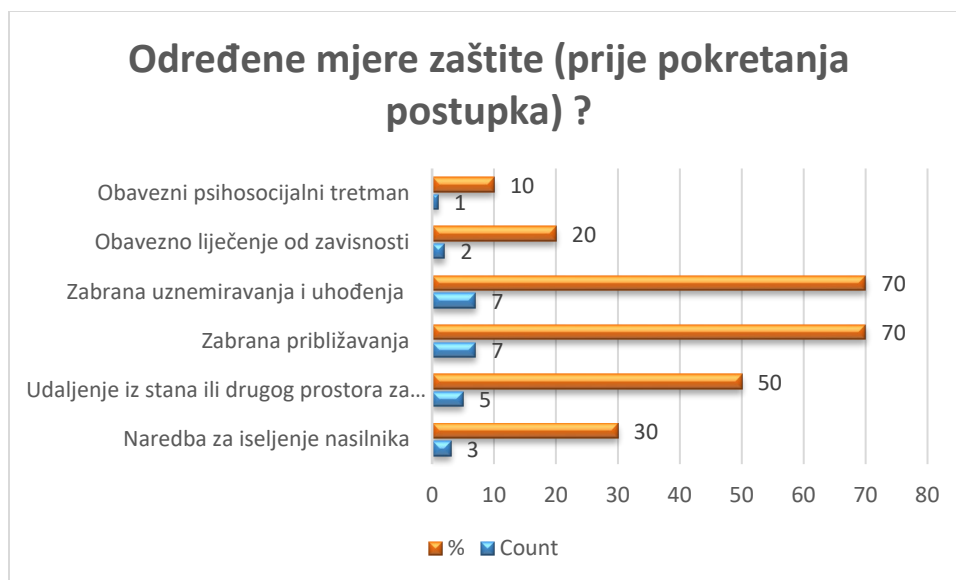
S obzirom na to da je u prethodnom pitanju 26 ispitanica odgovorilo da je poslednji događaj prijavljen policiji, a da se na ovom pitanju pojavljuje više odgovora (35), zaključujemo da su ispitanice dale odgovor u odnosu na poslednji prijavljeni slučaj. Zaštitne mjere prije pokretanja postupka, određene su u 10 (28,57%) slučajeva (Grafikon br.13) Važno je napomeniti da se ovaj podatak odnosi na period koji je duži od 12 mjeseci, s obzirom je samo 28 ispitanica odgovorilo da se nasilje desilo u prethodnih 12 mjeseci (grafikon br.12)

Grafikon br.14

b) Vrsta zaštitnih mjera, prije pokretanja postupka

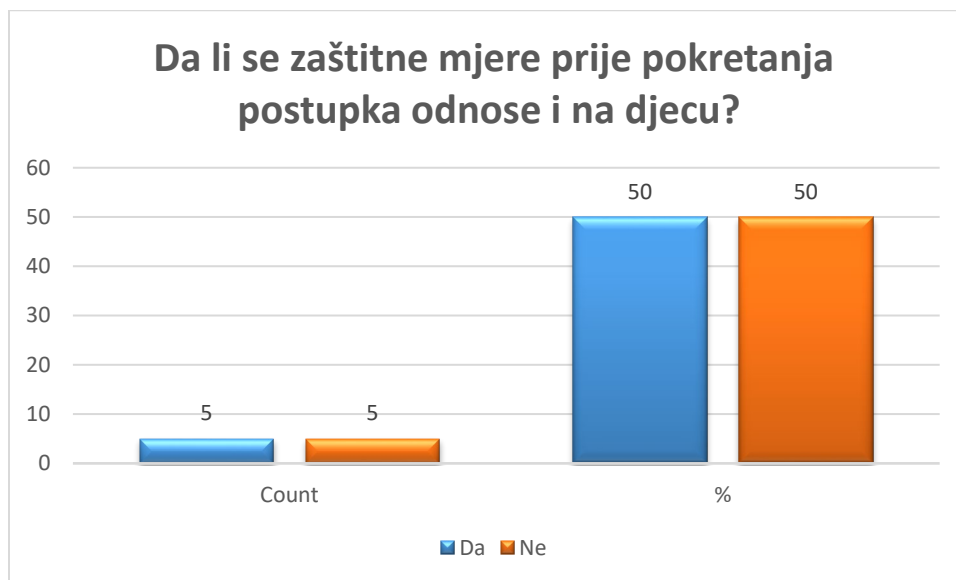
Kod ovog pitanja je bilo moguće dati više odgovora, budući da je čest slučaj da više mjera bude određeno istovremeno. Stoga se procenat mjeri u odnosu na broj slučajeva (10). Prije pokretanja postupka, najčešće određivane zaštitne mjere su: Zabranu uznemiravanja i uhođenja – u 7 slučajeva (70%), Zabranu približavanja – u 7 slučajeva (70%), Udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje – u 5 slučajeva (50%), Policijska naredba za udaljenje nasilnika iz stana određena je u 3 slučaja (30%), Obavezno liječenje od zavisnosti u 2 slučaja (20%) i Obavezan psihosocijalni tretman u jednom slučaju (10%) (Grafikon br.14)

Grafikon br.14

c) Zaštitne mjere prije pokretanja postupka – djeca

Djeca su bila obuhvaćena zaštitnim mjerama prije pokretanja postupka u 5 (50%) slučajeva (Grafikon br. 15).

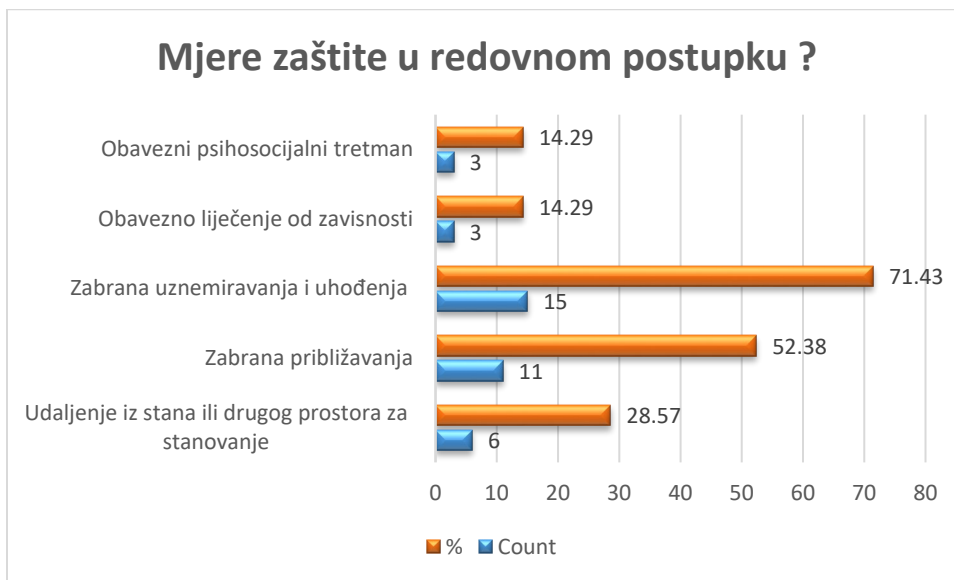

Grafikon br. 15

d) Mjere zaštite u redovnom postupku

Mjere zaštite u redovnom postupku, određene su u 21 slučaju. Kod ovog pitanja je, takođe, bilo moguće dati više odgovora, pa se procenat mjeri u odnosu na ukupan broj slučajeva u kojima su određene mjere. Najčešće izricana mjera u redovnom postupku je Zabrana uznemiravanja i uhođenja – u 15 (71,43%)

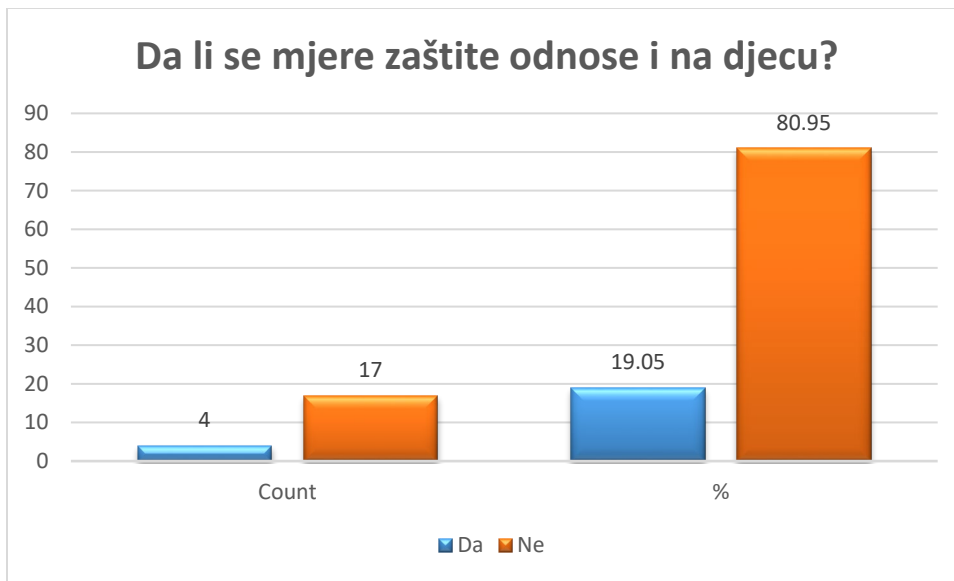
slučajeva, zatim Zabrana približavanja – 11 puta (52,38%); Udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje – 6 puta (28,57%); Obavezni psihosocijalni tretman – 3 puta (14,29%) i Obavezno liječenje od zavisnosti – 3 puta (14,29%) (Grafikon br.16)

Grafikon br.16

e) Zaštitne mjere, u redovnom postupku – djeca

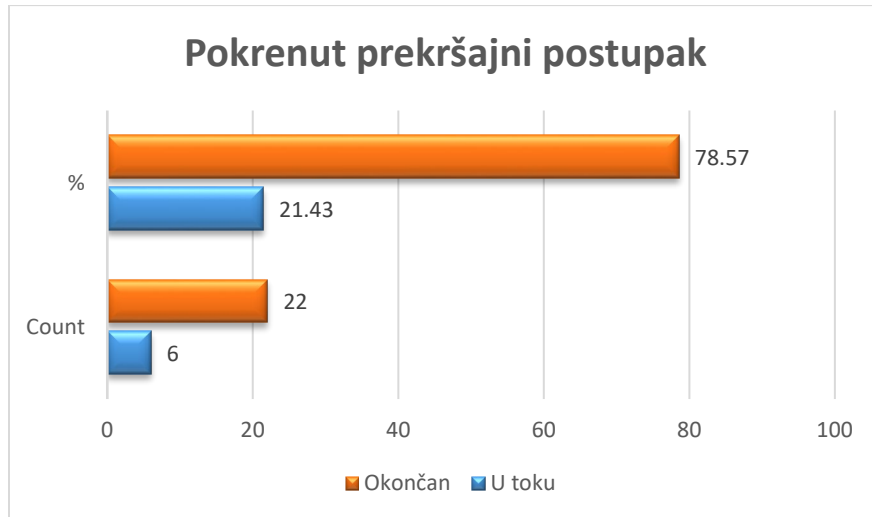
Zaštitne mjere su u svega 4 (17%) slučaja, obuhvatale i djecu (Grafikon br.17)

Grafikon br.17

f) Prekršajni postupak

Prekršajni postupak je pokrenut u 28 slučajeva, od čega je u 22 (78,57%) okončan, a u 6 (21,43%) je u toku (Grafikon br.18).

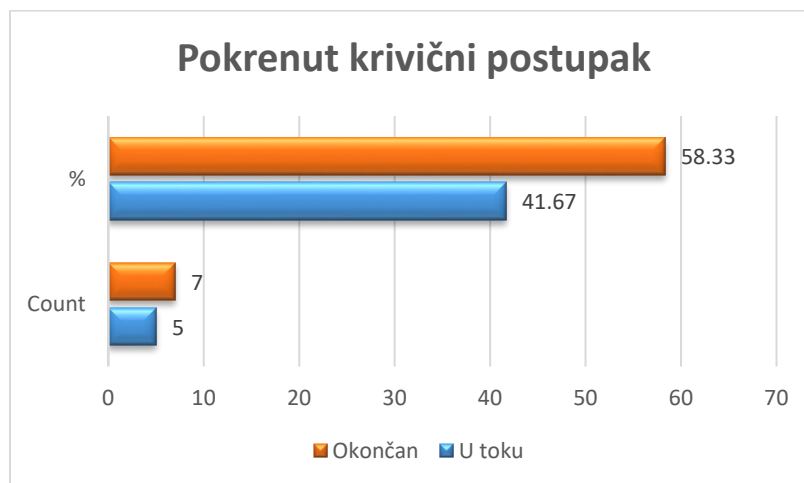
Grafikon br.18

Na potpitanje koje su sankcije izrečene nasilniku, odgovorilo je 11 ispitanica:

4 ispitanice su izjavile da je nasilniku, uz mjere, izrečena i novčana kazna, a 4 da im je izrečena uslovna osuda. Zatvorska kazna je izrečena u samo jednom slučaju, dok je jedna ispitanica odgovorila da nije obaviještena o sankciji.

g) Krivični postupak

Pokretanje krivičnog postupka je prijavilo 12 ispitanica. Krivični postupak je okončan u 7 slučajeva (58,33%), dok je u 5 (41,67%) slučajeva krivični postupak u toku (Grafikon br. 19).

Grafikon br. 19

Na potpitanje koje su sankcije izrečene nasilniku, odgovorile su 4 ispitanice:

Zatvorska kazna od 3 mjeseca

Prvi put kažnjen novčano, sad uslovna na godinu dana

Zatvorska kazna

Pa odmah je zatvoren i nije puštan dok nije odslužio kaznu od 9 meseci. Za nasilje je dobio 6 meseci, za pokušaj bludnih radnji nad maloljetnom osobom 6 meseci, ali nije prije osuđivan, pa je dobio ukupno samo 9 mjeseci

h) Izrečene mjere bezbjednosti

Mjere bezbjednosti izrečene su u 4 slučaja. Na potpitanje “koje mjere bezbjednosti su izrečene?”, odgovorile su dvije ispitanice, i to je u oba slučaja bilo udaljenje iz stana.

i) Izrečene mjere nadzora

Ispitanice su odgovorile da su mjere nadzora izrečene u 3 slučaja. Na potpitanje o kojim se mjerama nadzora radi, dvije su ispitanice dale odgovor: “Zabrana prilaska”, “Udaljenje iz stana”, što navodi na zaključak da se zapravo radi o zaštitnim mjerama po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, što znači da ispitanice ni u jednom slučaju nisu navele da su nasilniku izrečene mjere nadzora.

j) Trenutna procjena bezbjednosti

Na pitanje kako u ovom trenutku procjenjuju svoju bezbjednost, 25 ispitanica (65,79%) je odgovorilo da se osjeća bezbjednije, 12 (31,58%) da se situacija nije promijenila i 1 ispitanica (2,63%) je odgovorila da se njena situacija pogoršala (Grafikon br. 20).

Grafikon br. 20

Na potpitanje u kojem se od ispitanica tražilo da obrazlože procjenu svoje trenutne situacije, dobijeno je 19 odgovora. Iz nekih odgovora se zaključuje da je reakcija institucija (policije, tužilaštva, suda) imala efekat i da se osjećaju bezbjednije:

Od kada je bivši muž bio u pritvoru zbog dolaska na moj posao gdje mi je prijetio, a nakon izlaska iz pritvora, prestao je da me uznemirava, prijeti, vrijeđa i od tada ni jednu prijavu policiji nisam podnijela.

Nakon okončanog prekršajnog postupka prekinuo je svaki vid komunikacije.

Kod nekih ispitanica je situacija promijenjena na bolje samo trenutno, pa je potrebno kontinuirano praćenje:

Osjećam se bezbjednije jer sa djecom boravim u skloništu za žene i djecu žrtve nasilja

Nasilnik je u zatvoru, ja se osjećam bezbjedno

Sad trenutno, zbog sankcija, znam da neće maltretirati ni mene ni djecu, do kad će to trajati ne znam...

Nakon predate prijave policiji, i 72 sata pritvora, sad već bivsi suprug se udaljio iz zajedničkog stana. Osjećam se bezbjedno, ali s obzirom na to da imovinsko stanje jos nije riješeno i da ima ključ od stana, ponekad strahujem od njegovog ponovnog vraćanja u stan. Dosta njegovih stvari je još uvijek tu.

U slučajevima nekih ispitanica institucije nisu imale adekvatnu reakciju, zbog čega one osjećaju da se njihova situacija nije promijenila ili da se pogoršala:

Po izlasku iz zatvora prošlog novembra pokušao je da me kontaktira preko mojih prijatelja..prije dva dana je presjekao put mom bivšem nevjenčanom suprugu sa autom i došlo je do verbalnog duela..to se desilo drugi put od kada je.izašao...odmah je saznao gdje živim sa djecom, djeca inace nisu njegova..Iskreno ne osjećam se sad sigurnom jer me strah da mi prati djecu ili mene...a znajući kakav je monstrum na sve je spreman...da osjećala sam se preporođenom,ali se opet probudio strah...

Pa pošto nemam zaštitu od tužilaštva, a i policija ne reaguje baš za svaki problem, ja se osjećam ugroženo i dan danas strahujem za svoju bezbednost. Posebno kada se radi o povratniku i nekom ko je prema meni počinio više puta nasilje bilo fizičko ili psihičkoh, a pri tom je i kršio zaštitne mjere koje je na moje prijave tužilastvo uvijek odbacivalo, ja sam imala sve većih problema. Zašto se osjećam ugroženo? Jer institucije ne reaguju na sve prijave i ne gledaju prethodne dosjee, kao ni prekršaje prema meni, pa da svaka sledeća bude jos više osuđena. Oni nikada ne vide osnove za kaznu. Time se nasilnicima daje vjetar u leđa. A u policiji nema dovoljno stavki pod kojim bi zaveli prijavu, jer tamo neki činovi nasilja ne postoje, a u većini slučajeva i kada se uhvate za neku stavku, tuzilaštvo je odbaci.

PODACI O USLUGAMA PODRŠKE/ PLANU USLUGA CENTRA ZA SOCIJALNI RAD

14. Da li je ispitanica tražila pomoć/obraćala se centru za socijalni rad u poslednjih 12 mjeseci?

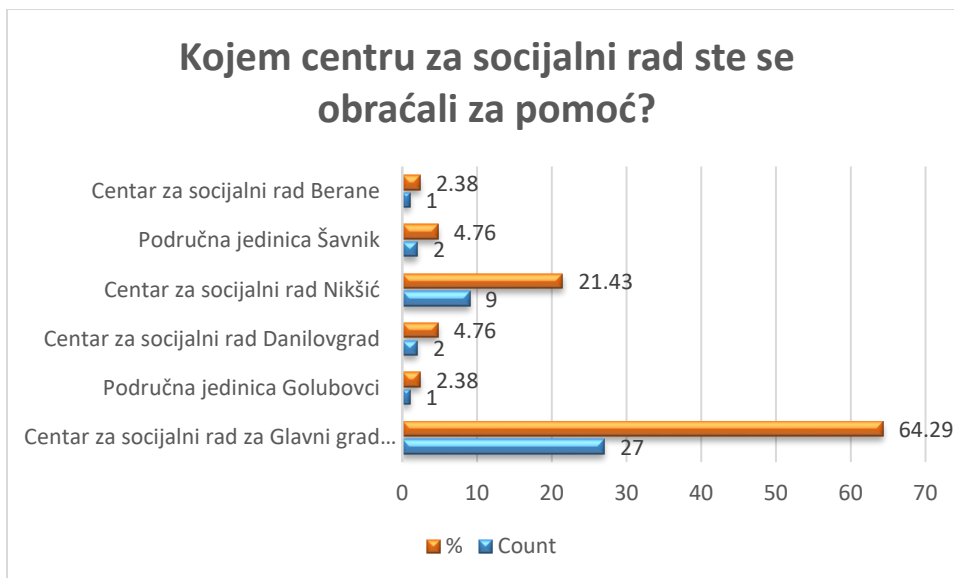
Na ovo pitanje odgovorile su 44 ispitanice. Njih 24 (54,55%) izjavilo je da se obraćalo centru za socijalni rad u poslednjih 12 mjeseci (Grafikon br. 21).

Grafikon br. 21

15. Kojem centru za socijalni rad ste se obraćali za pomoć?

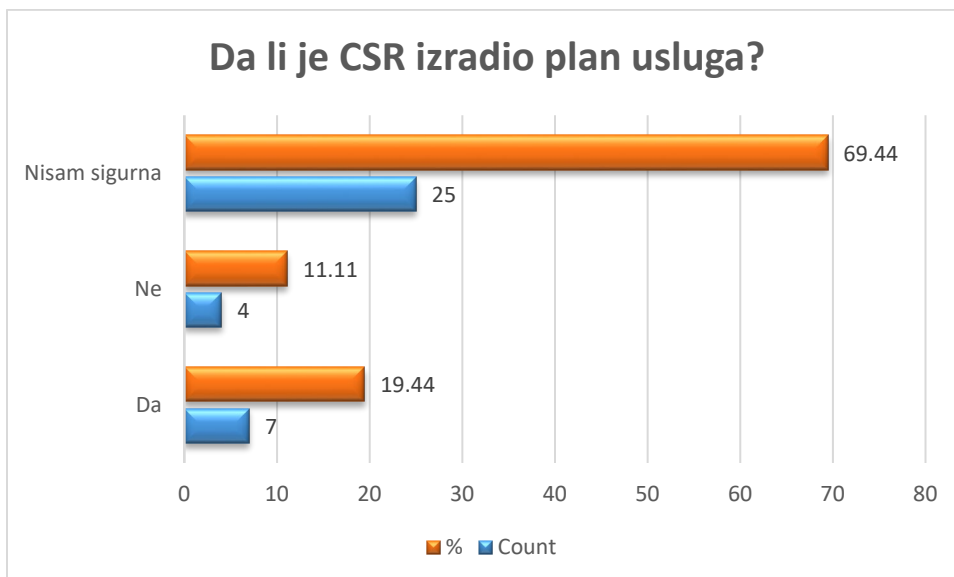
Ovo pitanje je bilo zatvorenog tipa. Ispitanice su trebale da označe jedan od 25 ponuđenih, postojećih centara ili područnih jedinica. 27 (64,29%) ispitanica izjavilo je da su se za pomoć obraćale Centru za socijalni rad za Glavni grad Podgorica, 9 (21,43%) Centru za socijalni rad Nikšić, 2 ispitanice (4,76%) su se obraćale Centru za socijalni rad Danilovgrad, 2 ispitanice (4,76%) su se obraćale Područnoj jedinici Šavnik, 1 ispitanica (2,38%) Područnoj jedinici Golubovci i 1 ispitanica (2,38%) Centru za socijalni rad Berane (Grafikon br. 22)

Grafikon br. 22

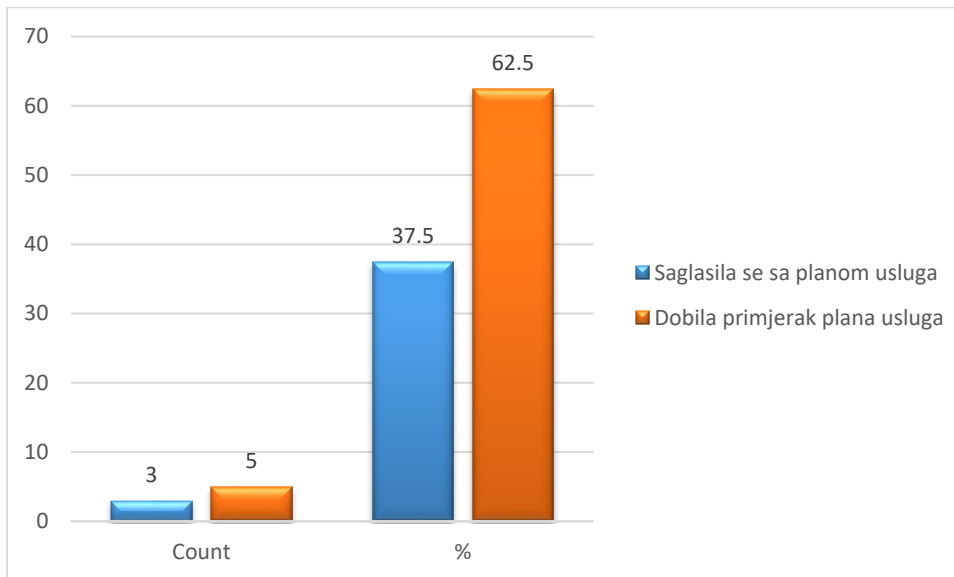
16. Da li je Centar za socijalni rad izradio Plan usluga?

Na ovo pitanje je 25 ispitanica (69,44%) odgovorilo da nisu sigurne, 7 (19,44%) ispitanica je odgovorilo da je Plan usluga urađen i 4 ispitanice (11,11%) da nije (Grafikon br. 23).

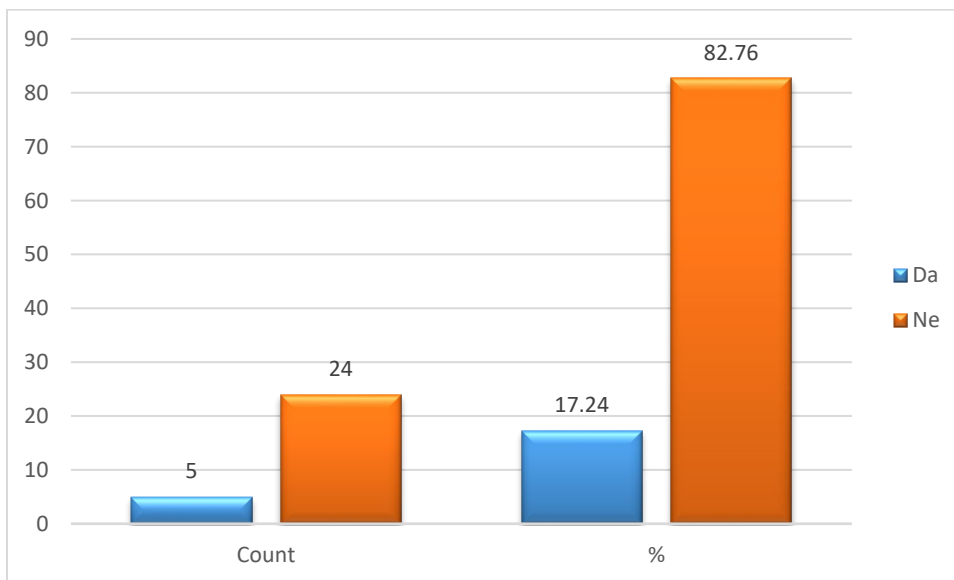
Grafikon br. 23

Ukoliko su ispitanice odgovorile da je Plan usluga urađen, upitane su da li su se saglasile sa istim i da li su dobile svoj primjerak. Postojala je mogućnost višestrukih odgovora. Tri žene (37,5%) su odgovorile da su se saglasile sa Planom usluga, a 5 (62,5%) je odgovorilo da su dobile primjerak (Grafikon br. 24).

Grafikon br. 24

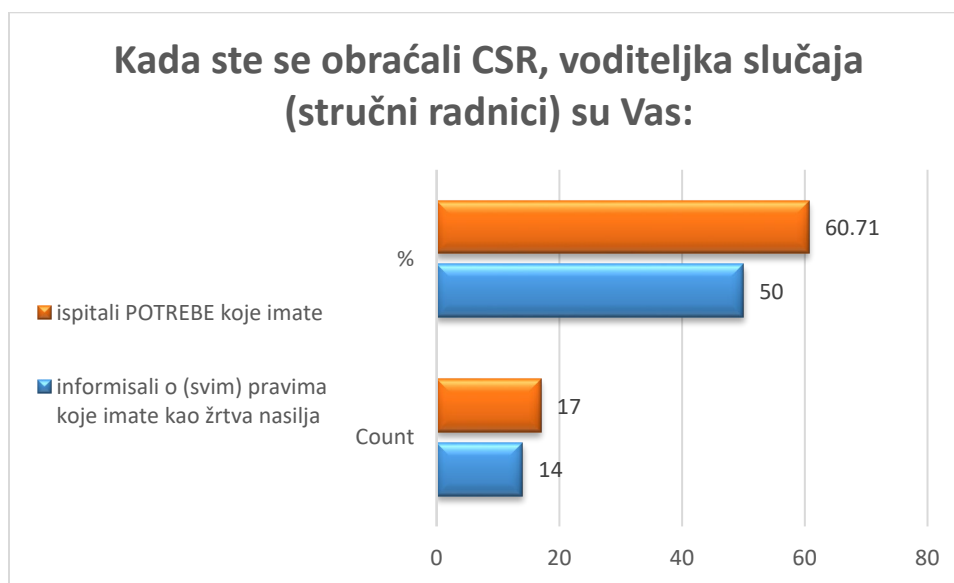
Ukoliko su ispitanice odgovorile da Plan usluga nije urađen ili da nisu sigurne da li je urađen, postavljeno im je pitanje da li znaju što je Plan usluga. Njih 5 (17,24%) je odgovorilo da zna, a njih 24 (82,76%) da ne zna (Grafikon br. 25).

Grafikon br. 25

17. Informisanje o pravima i ispitivanje potreba

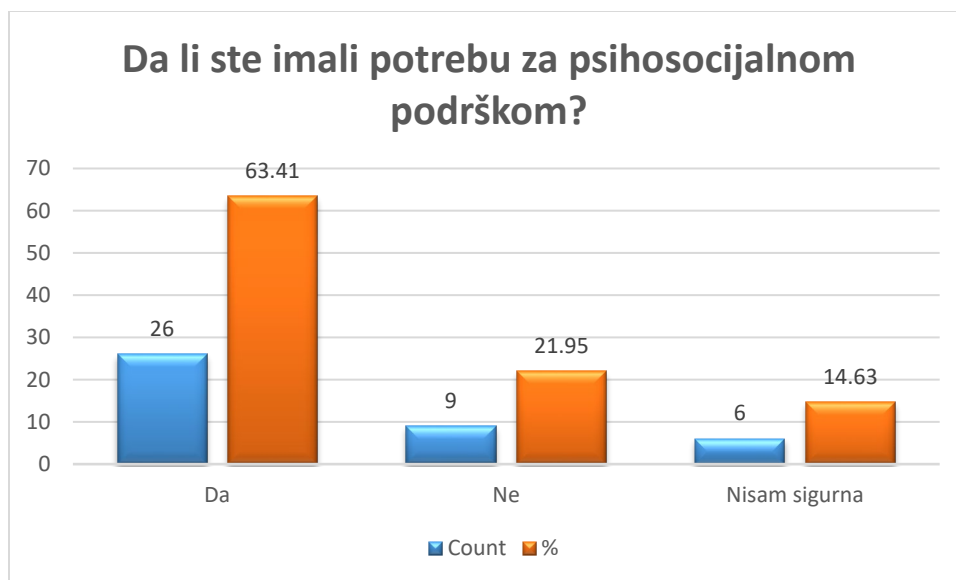
Ispitanice su upitane da li je voditelj/ka slučaja ili neka druga stručna radnica/radnik iz CSR ispitala potrebe koje kao žrtva nasilja ima i da li su je informisali o svim pravima koja joj zakon omogućava. Na ovo pitanje je odgovorilo 28 ispitanica, što je više od onih koje su navele da su se obratile za pomoć u poslednjih 12 mjeseci, tako se može zaključiti da su ispitanice davale odgovor u odnosu na poslednje obraćanje centru za socijalni rad. Ovdje su takođe bili mogući dvostruki odgovori, pa se procenat izračunava u odnosu na broj ispitanica koje su odgovorile na ovo pitanje, od čega njih 17 (60,71%) izjavljuje da su u CSR ispitali njene potrebe, a njih 14 (50%) da su ih informisali o svim pravima (Grafikon br.26).

Grafikon br.26

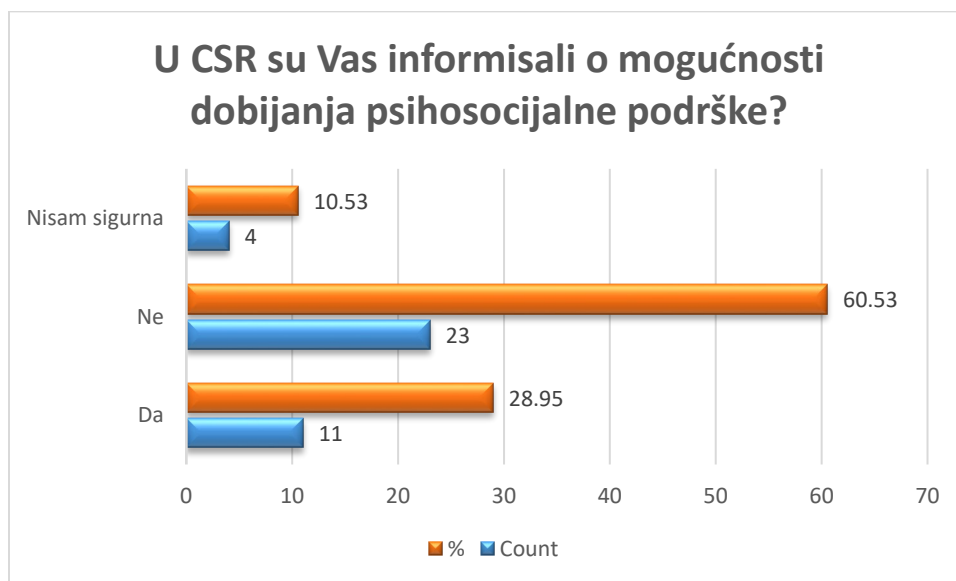
18. Psihosocijalna podrška

Prvo pitanje u ovom dijelu upitnika je bilo "Da li ste imali potrebu za psihosocijalnom podrškom?". Na ovo pitanje je odgovor dala 41 ispitanica. Njih 26 (63,41%) je odgovorilo da je imalo potrebu, 9 (21,95%) da nije i 6 (14,63%) da nisu sigurne (Grafikon br. 27)

Grafikon br. 27

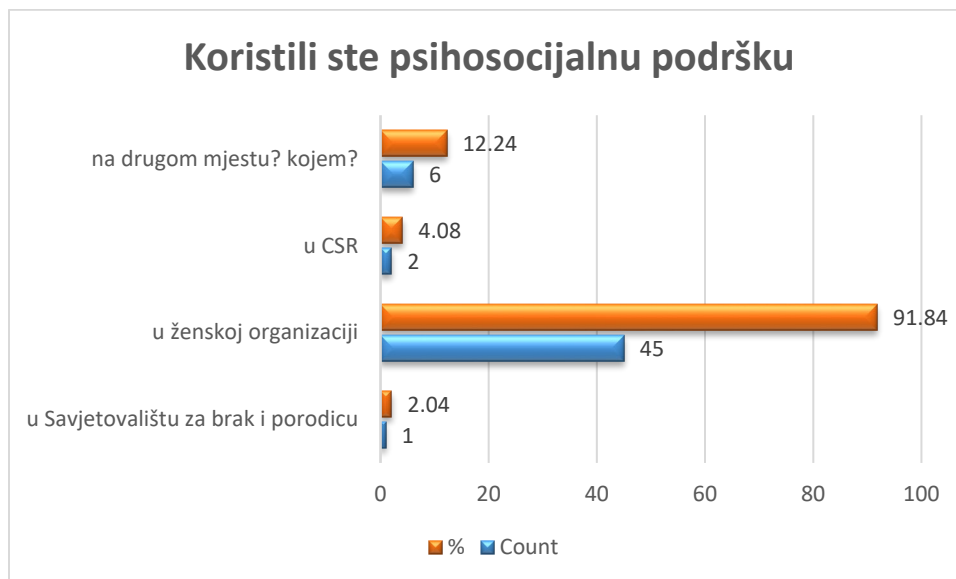
Na pitanje da li su od strane stručnih lica iz CSR informisane o mogućnosti dobijanja psihosocijalne podrške, odgovorilo je 38 ispitanica. Većina njih – 23 (60,53%) je izjavilo da nije informisano, njih 11 (28,95%) da jeste, a 4 (10,53%) ispitanice su odgovorile da nisu sigurne (Grafikon br. 28).

Grafikon br. 28

Na pitanje gdje su, ako su, koristile psihosocijalnu podršku, odgovor je dalo 49 ispitanica. Kod ovog pitanja su bili mogući višestruki odgovori, tako da su procenti računati u odnosu na ukupan broj ispitanica koje su

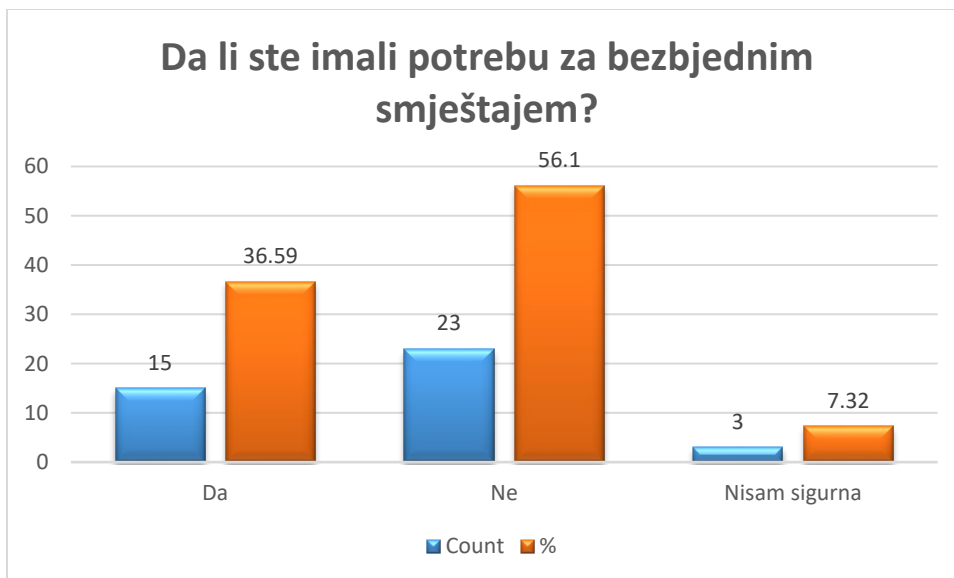
odgovorile na ovo pitanje. Značajna većina – njih 45 (91,84%) je izjavilo da je psihosocijalnu podršku koristilo u ženskim nevladinim organizacijama, 2 ispitanice (4,08%) u Centru za socijalni rad, 1 (2,04%) ispitanica u Savjetovalištu za brak i porodicu. Šest ispitanica (12,24%) je odgovorilo da je usluge psihosocijalne podrške koristilo negdje drugo (Grafikon br. 29). Na potpitanje gdje su drugo koristile ovu uslugu, dvije ispitanice su odgovorile da su to učinile u NVO Udruženje mladih sa hendikepom, jedan odgovor je bio “u bolnici kod psihijatra”, a ostali odgovori su se odnosili na to gdje su njihova djeca koristila psihosocijalnu podršku, o čemu će više riječi biti u nastavku izveštaja.

Grafikon br. 29

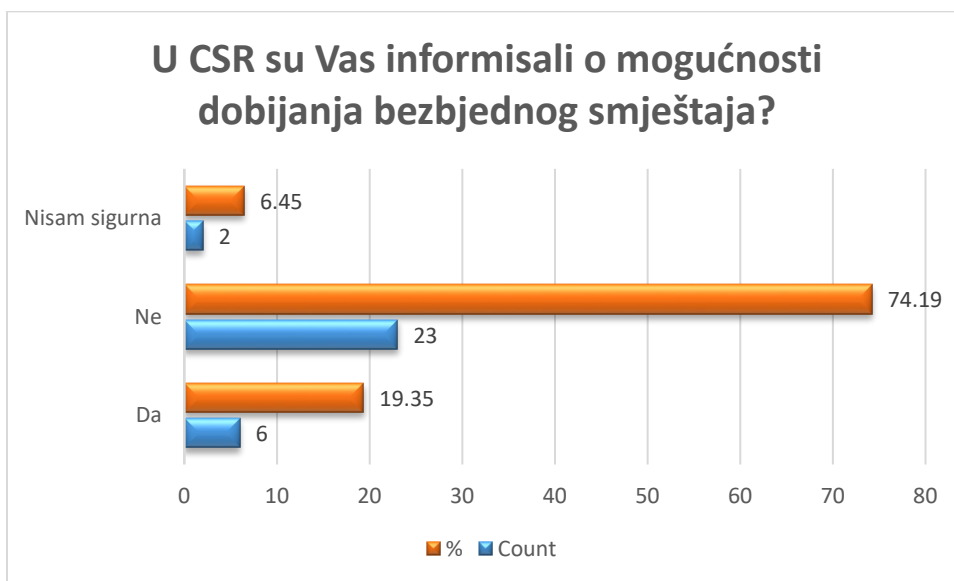
19. Bezbjedni smještaj

Na pitanje “Da li ste imali potrebu za bezbjednim smještajem?” odgovor je dala 41 ispitanica. Njih 23 (56,1%) je odgovorilo da nisu imale tu potrebu, 15 (36,59%) da jesu i 3 (7,32%) da nisu sigurne (Grafikon br. 30).

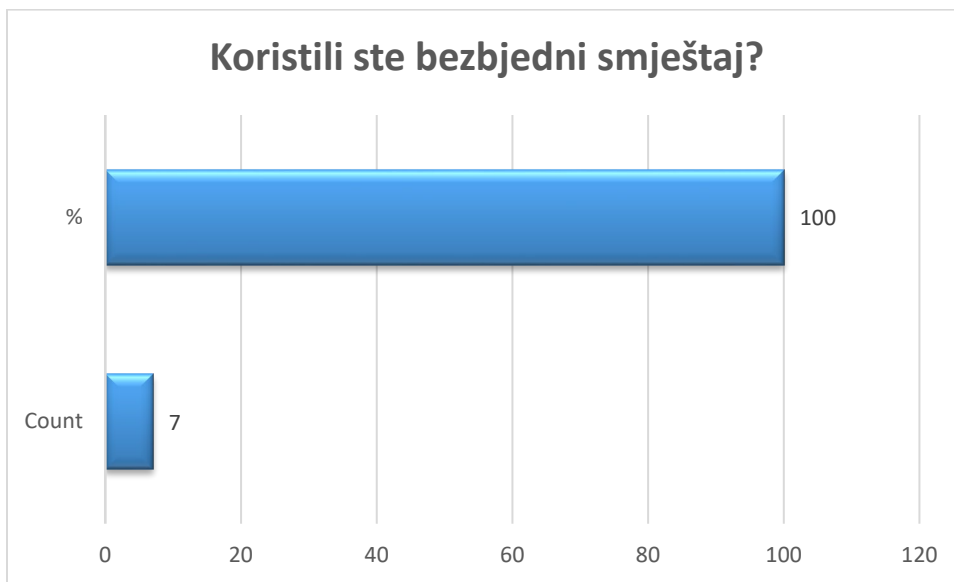
Grafikon br. 30

Na pitanje da li su ih stručne radnice iz CSR informisale o mogućnosti dobijanja bezbjednog smještaja, odgovor je dala 31 ispitanica. Njih 23 (74,19%) je odgovorilo da nisu, 6 (19,35%) da jesu i dvije ispitanice (6,45%) nisu sigurne da li su informisane (Grafikon br.31).

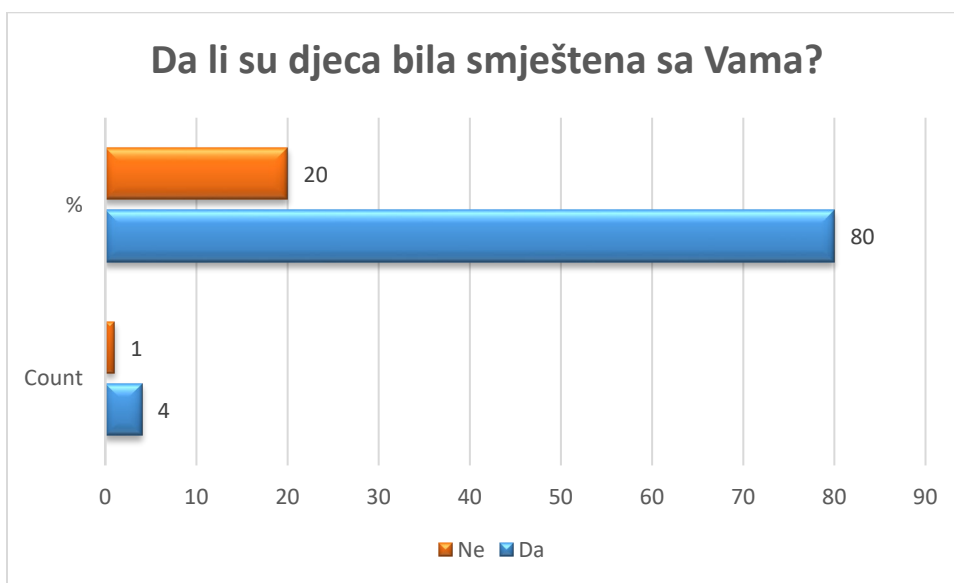
Grafikon br.31

Na pitanje da li su koristile bezbjedni smještaj i ako jesu da li je to bila sigurna kuća ili neka druga vrsta smještaja, 7 ispitanica je odgovorilo da je koristilo sigurnu kuću (Grafikon br. 32)

Grafikon br. 32

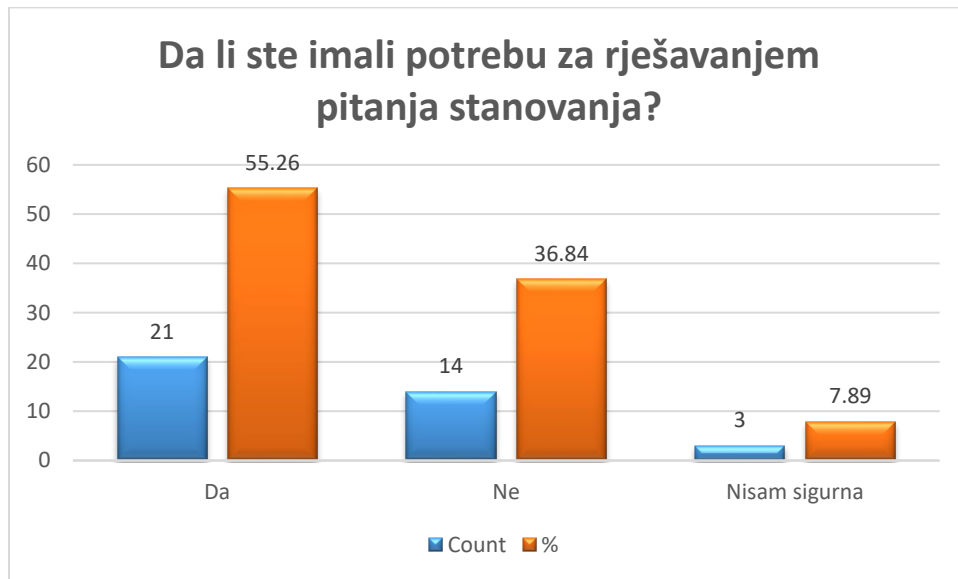
Od 5 ispitanica koje su koristile usluge sigurne kuće, a čija su djeca maloljetna, njih 4 (80%) je odgovorilo da su djeca bila smještena sa njima, dok je jedna (20%) odgovorila da nisu (Grafikon br. 33)

Grafikon br. 33

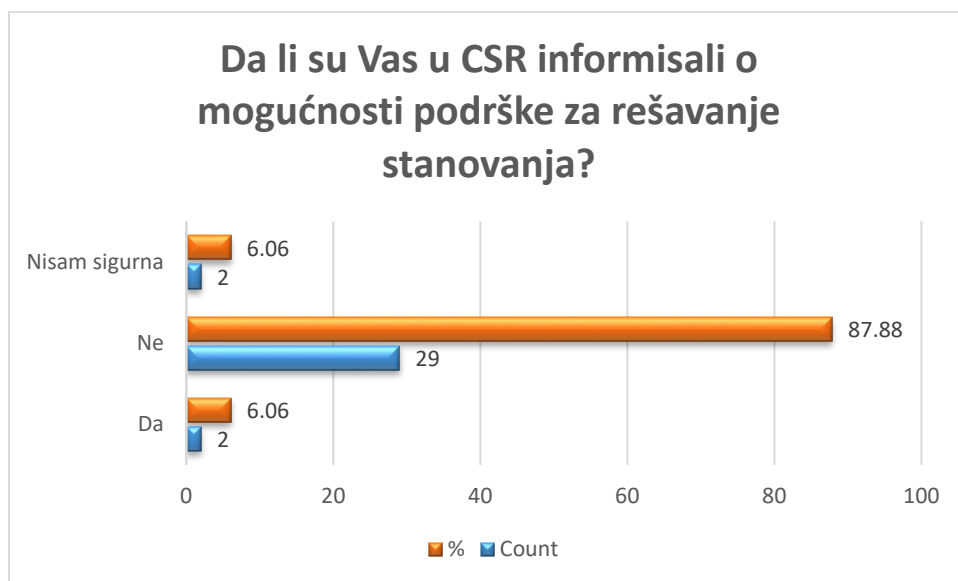
20. Stanovanje

Na pitanje da li su imale potrebu za rješavanjem pitanja stanovanja, odgovor je dalo 38 ispitanica. Najveći broj ispitanica, njih 21 (55,26%) je odgovorilo potvrdno, 14 (36,84%) ispitanica je odgovorilo da nisu imale potrebu za rješavanjem pitanja stanovanja, 3 ispitanice (7,89%) da nisu sigurne (Grafikon br.34)

Grafikon br.34

Čak 29 ispitanica (87,88%) je izjavilo da ih u CSR nisu informisali o mogućnosti podrške za rješavanje pitanja stanovanja, 2 ispitanice (6,06%) su odgovorile da su informisane i 2 ispitanice (6,06%) su odgovorile da nisu sigurne jesu li informisane (Grafikon br.35)

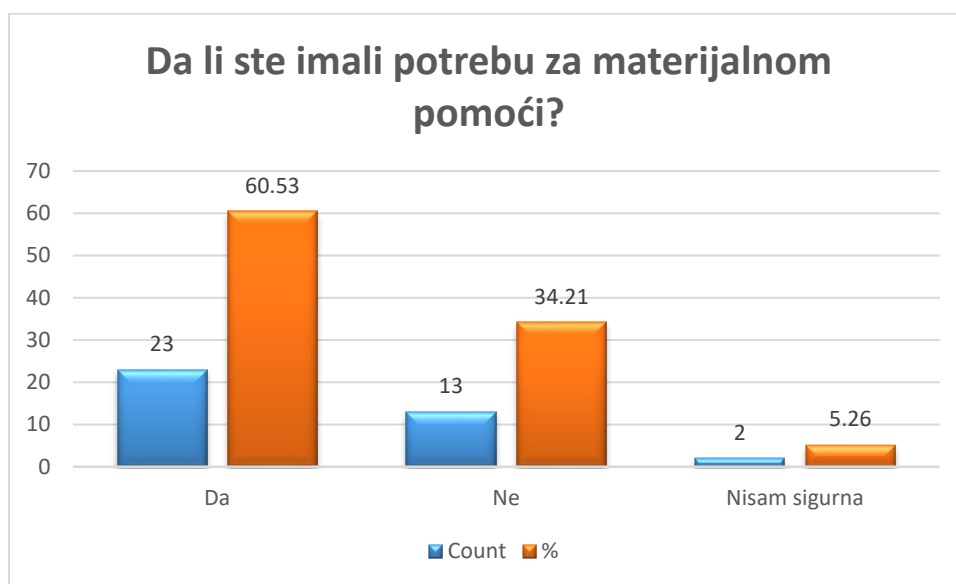

Grafikon br.35

U sledećem pitanju se od ispitanica tražilo da odgovore koju su vrstu podrške za rešavanje pitanja stanovanja koristile: socijalni stan za stambeno ugrožene ili neku drugu vrstu podrške. Na ovo pitanje nije odgovorila nijedna ispitanica iz čega se može zaključiti da nijedna od njih nije dobila nijednu vrstu podrške za rešavanje pitanja stanovanja.

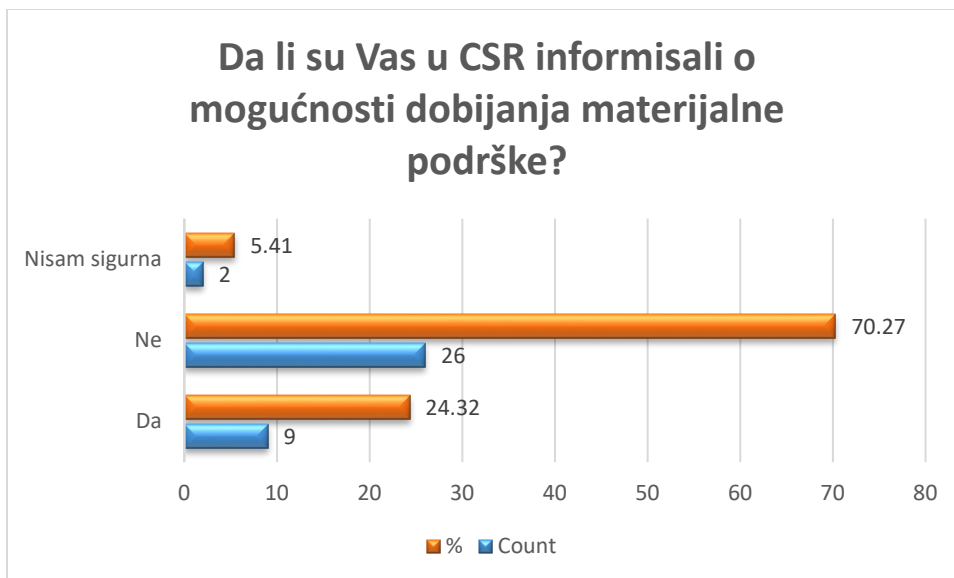
21. Materijalna pomoć

Na pitanje da li su imale potrebu za materijalnom pomoći odgovorilo je 38 ispitanica, od čega je čak njih 23 (60,53%) dalo potvrđan odgovor, 13 (34,21%) odričan i dvije ispitanice (5,26%) je odgovorilo da nisu sigurne (Grafikon br.36)

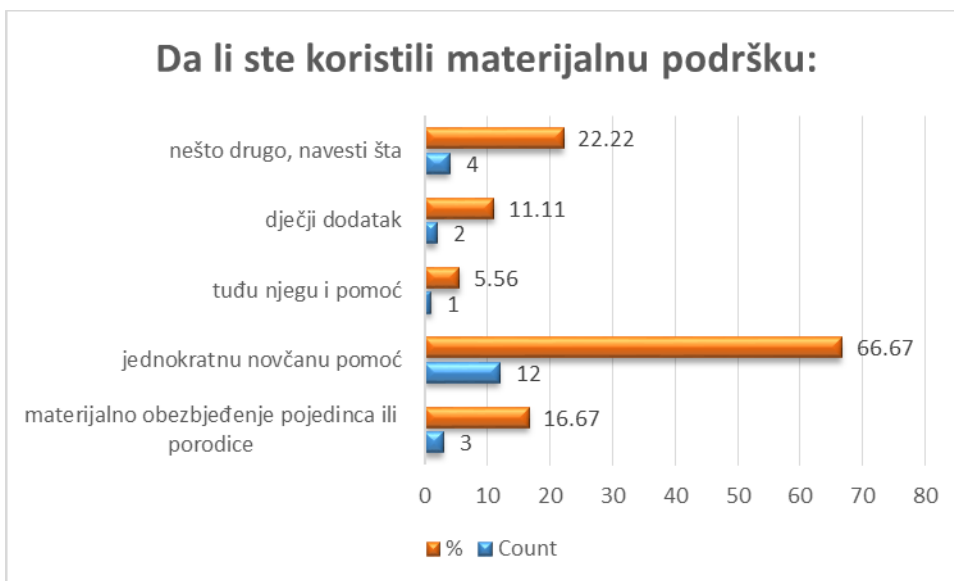
Grafikon br.36

Najveći broj ispitanica, njih 26 (70,27%) izjavljuje da od strane stručnih lica Centra za socijalni rad nisu informisane o mogućnosti dobijanja materijalne podrške, samo njih 9 (24,32%) da su informisane, a 2 (5,41%) da nisu sigurne da li su ih informisali (Grafikon br. 37)

Grafikon br. 37

Od ispitanica je traženo da li su koristile neku vrstu materijalne pomoći i koju (navedene su one koje predviđa Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti) Na ovo pitanje je odgovorilo 18 ispitanica. S obzirom na to da je bilo moguće potvrditi više odgovora, procenat se računa u odnosu na broj ispitanica koje su odgovorile na ovo pitanje. Njih 12 (66,67%) je odgovorilo da je koristilo jednokratnu novčanu pomoć, 3 ispitanice (16,67%) koriste materijalno obezbjeđenje pojedinca ili porodice, 2 ispitanice (11,11%) dječji dodatak, 1 (50,56%) tuđu njegu i pomoć, 4 ispitanice (22,22%) su odgovorile da su koristile neku drugu vrstu materijalne podrške (Grafikon br. 38).

Grafikon br. 38

Iz odgovora datih na potpitanje koja je vrsta materijalne podrške u pitanju, zaključuje se da nijedna od njih 4, zapravo, nije koristila nikakav vid materijalne podrške. Neka od obrazloženja su zanimljiva za potrebe ovog istraživanja, jer ukazuju na prepreke s kojima se susrijeću žene koje odluče da izađu iz nasilnog okruženja:

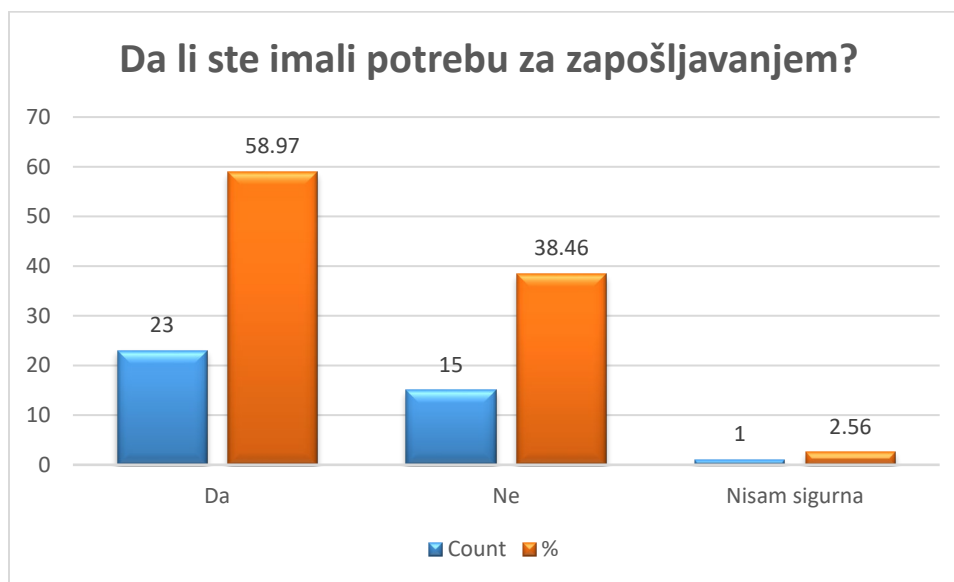
“Nijesam koristila ništa od navedenog. Ali se trudim da steknem prava, jer kao samohrana majka, mislim da me ne sleduje ništa, sobzirom na situaciju...”

“Nisam koristila nikakvu materijalnu pomoć, a trebala mi je. I dalje mi treba...”

“Nisam ništa koristila osim jednokratne pomoći, jer nemam pravo na MOP, jer živim kod svoga tate koji prima penziju. Ja, po njima, nisam za socijalna primanja jer on može da me izdržava. Moram da živim privatno da bih dobila MOP, a ja nemam novca za plaćanje stana. Pa sve i da primam MOP, taj novac ne bi potkripio ni kiriju, a ne osnovne potrebe. A to su veliki propusti kada moraš da si podstanar, jer nemam pravo na MOP i dječji dodatak, jer živim kod tate.”

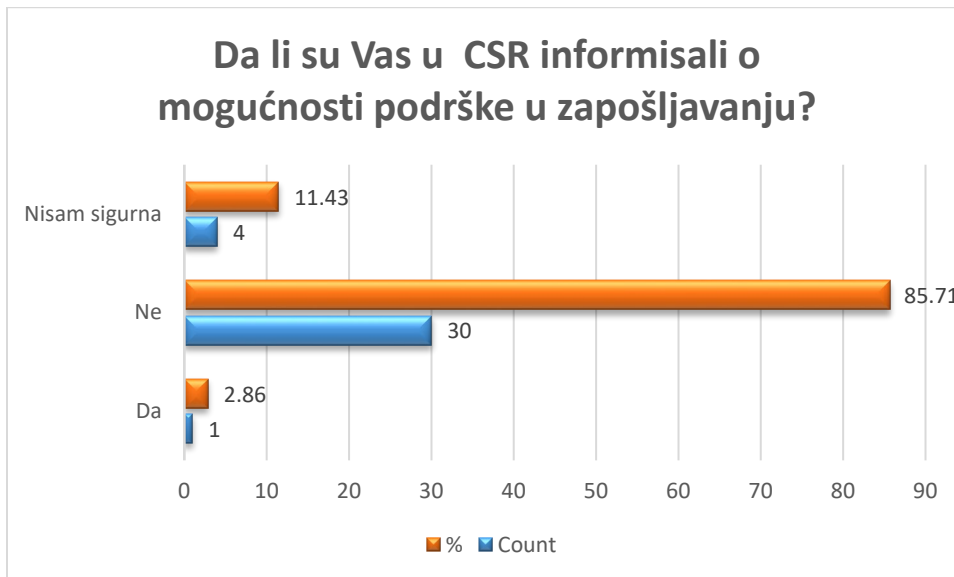
22. Zapošljavanje

Na pitanje da li su imale potrebu za zapošljavanjem, odgovorilo je 39 ispitanica, od čega je njih 23 (58,97%) dalo potvrđan odgovor, 15 (38,46%) odričan, a jedna (2,56%) ispitanica je odgovorila da nije sigurna da li je imala potrebu za zapošljavanjem (Grafikon br. 39).

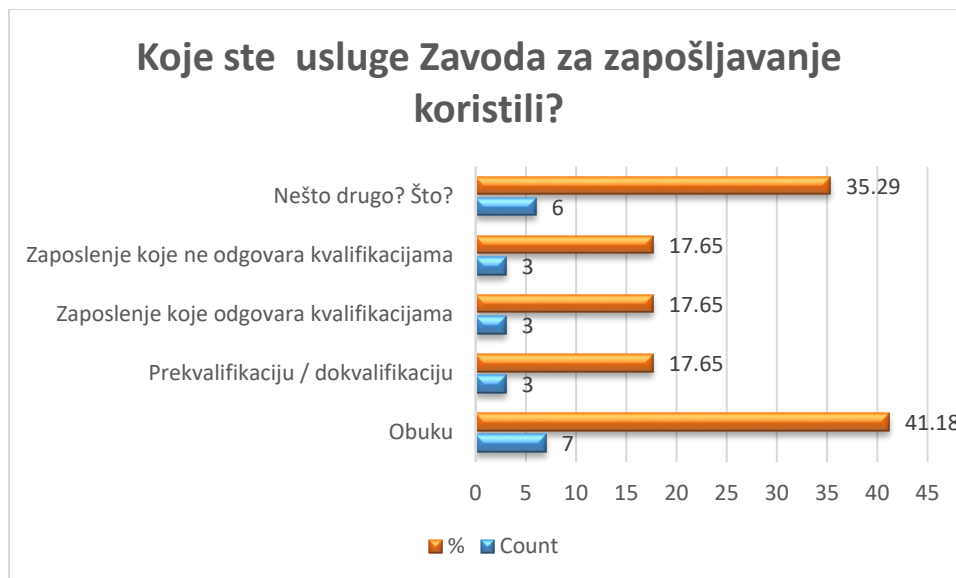
Grafikon br. 39

30 ispitanica (85,71%) je izjavilo da nisu informisane od strane stručnih lica Centra za socijalni rad o mogućnostima podrške u zapošljavanju, 1 ispitanica (2,86%) je izjavila da je informisana, a 4 (11,43%) da nisu sigurne da li su informisane (Grafikon br. 40)

Grafikon br. 40

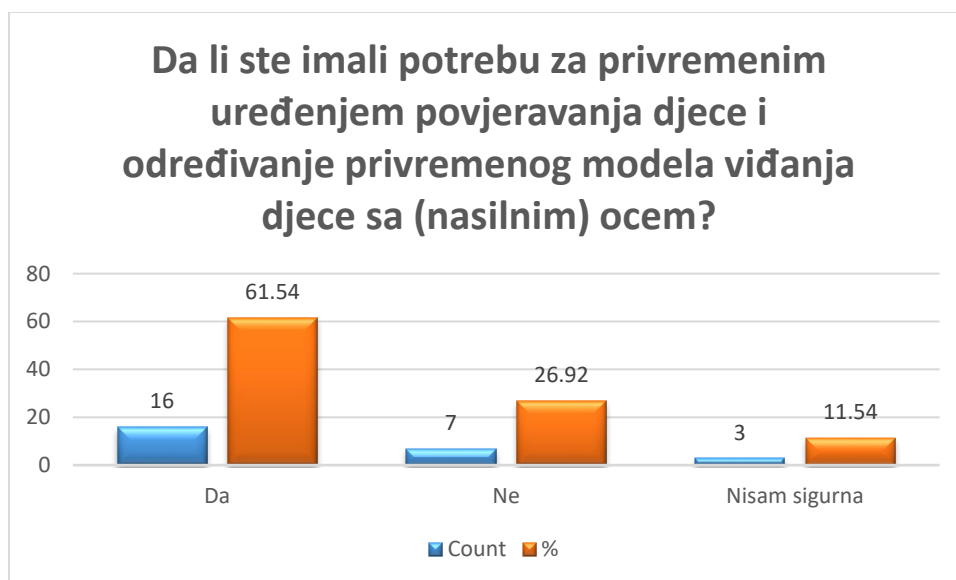
U sledećem pitanju je od ispitanica traženo da, ukoliko su koristile neke usluge Zavoda za zapošljavanje, odgovore koje su to usluge bile. Od 17 ispitanica, koje su odgovorile na ovo pitanje, njih 7 (41,18%) odgovorilo je da su koristile obuke Zavoda, njih 3 (17,65%) zaposlenje koje ne odgovara kvalifikacijama, njih 3 (17,65%) zaposlenje koje odgovara kvalifikacijama, njih 3 (17,65%) je koristilo usluge prekvalifikacije ili dokvalifikacije. Šest (35,29%) ispitanica je odgovorilo da je koristilo neke druge usluge Zavoda, međutim iz odgovora koje su dale na potpitanje o kojim se uslugama radi, **zaključuje se da nijedna od njih, zapravo, nije koristila usluge Zavoda (Grafikon br. 41).**

Grafikon br. 41

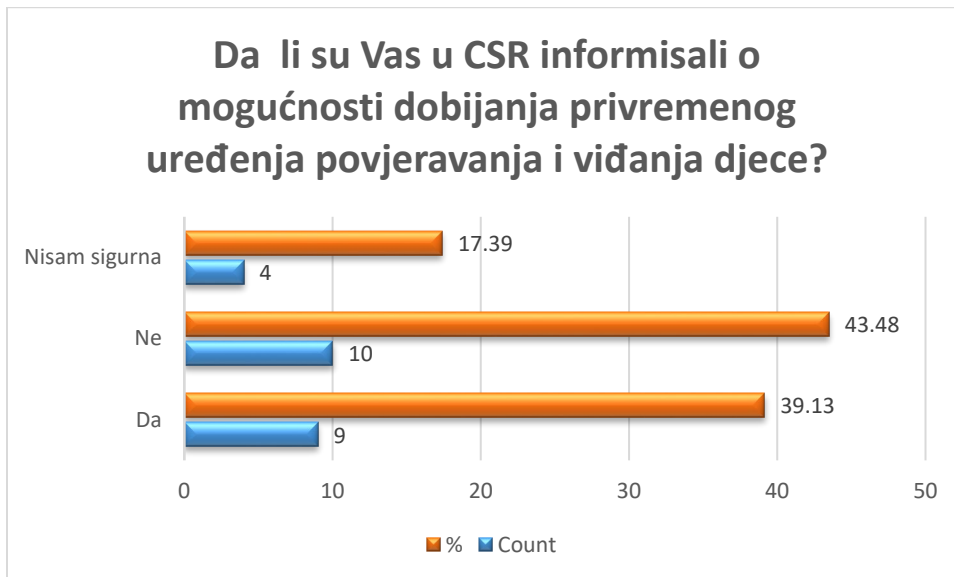
23. Privremeno uređenje povjeravanja djece i određivanje privremenog modela viđanja djece sa nasilnim ocem

Većina t.j. 16 ispitanica (61,54%) je izjavilo je da je imalo potrebu za privremenim uređenjem povjeravanja djece i određivanjem privremenog modela viđanja djece sa nasilnim ocem, 7 ispitanica (26,92) izjavljuje da nije imalo potrebu, a 3 (11,54%) da nisu sigurne da su imale potrebu (Grafikon br. 42).

Grafikon br. 42

Skoro polovina t.j. 10 ispitanica (43,48%) izjavljuje da nisu informisane od strane stručnih lica iz CSR o mogućnosti dobijanja privremenog uređenja povjeravanja i viđanja djece, 9 (39,13%) ispitanica je odgovorilo da je informisano, a 4 (17,39%) nije sigurno da li su ih informisali (Grafikon br. 43).

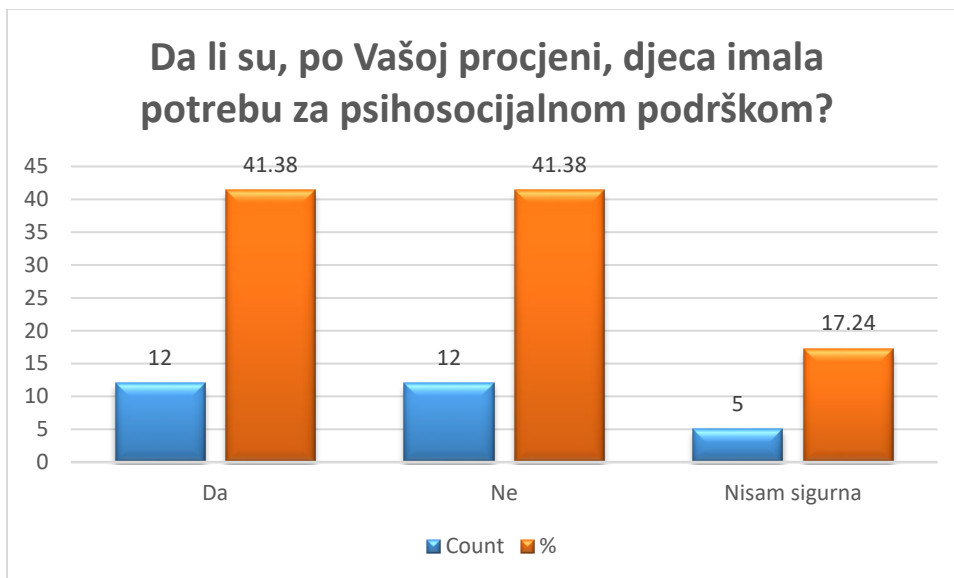

Grafikon br. 43

Od ispitanica koje su informisane, 12 ispitanica izjavljuje da je Centar za socijalni rad u njihovom slučaju predložio sudu privremeno uređenje povjeravanja djece i model viđanja.

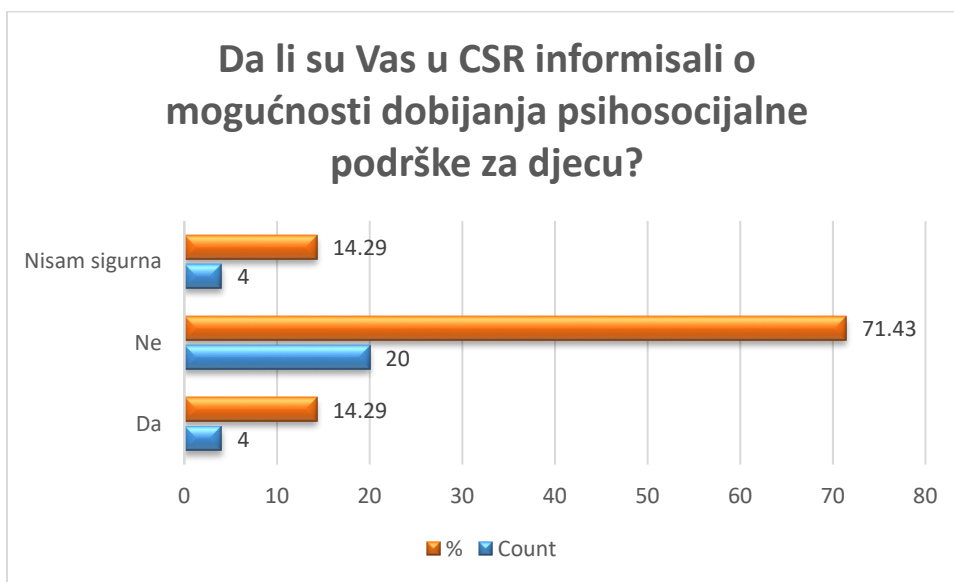
24. Psihosocijalna podrška za djecu

Na pitanje da li je, po njihovoj procjeni, djeci bila potrebna psihosocijalna podrška odgovorilo je 29 ispitanica. Njih 12 (41,38%) je odgovorilo potvrdno, njih 12 (41,38%) je odgovorilo odrično, a 5 (17,24%) da nije sigurno da li je djeci bila potrebna psihosocijalna podrška (Grafikon br. 44)

Grafikon br. 44

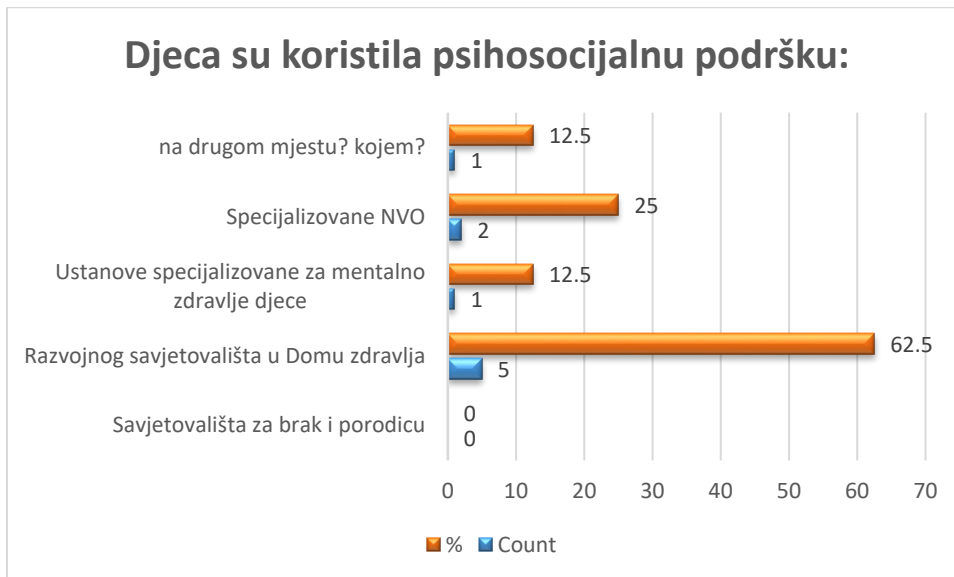
Čak 20 ispitanica (71,43%) je izjavilo da ih stručni radnici Centra za socijalni rad nisu informisali o mogućnosti dobijanja psihosocijalne podrške za djecu, 4 ispitanice (14,29%) su odgovorile da su dobile informacije, 4 (14,29%) da nisu sigurne da li su informisane (Grafikon br. 45)

Grafikon br. 45

Djeca su koristila psihosocijalnu podršku u 9 slučajeva i to: u 5 slučajeva (62,5%) u Razvojnom savjetovaništu, u 2 slučaja (25%) u specijalizovanim nevladinim organizacijama za podršku djeci, u jednom slučaju (12,5%) u ustanovi specijalizovanoj za mentalno zdravlje djece. Jedna ispitanica (12,5%) je

odgovorila da je njeno dijete psihosocijalnu podršku dobilo na mjestu koje nije bilo predviđeno pitanjem. Iz odgovora na potpitanje, saznajemo da je dijete dobilo podršku u okviru ženske nevladine organizacije gdje je podršku dobila i majka (Grafikon br.46)

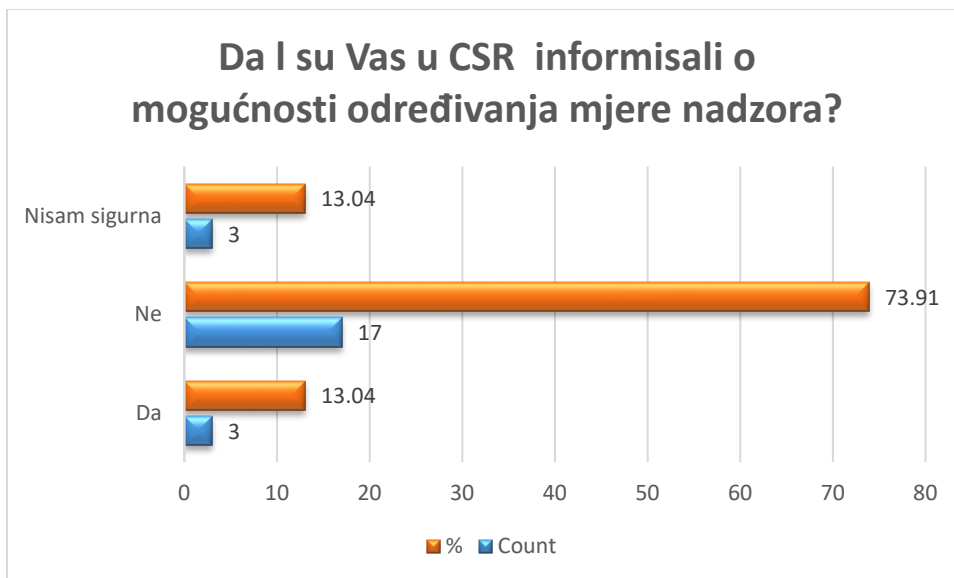

Grafikon br.46

25. Postojanje potrebe za mjerom nadzora nad roditeljstvom učinioca nasilja

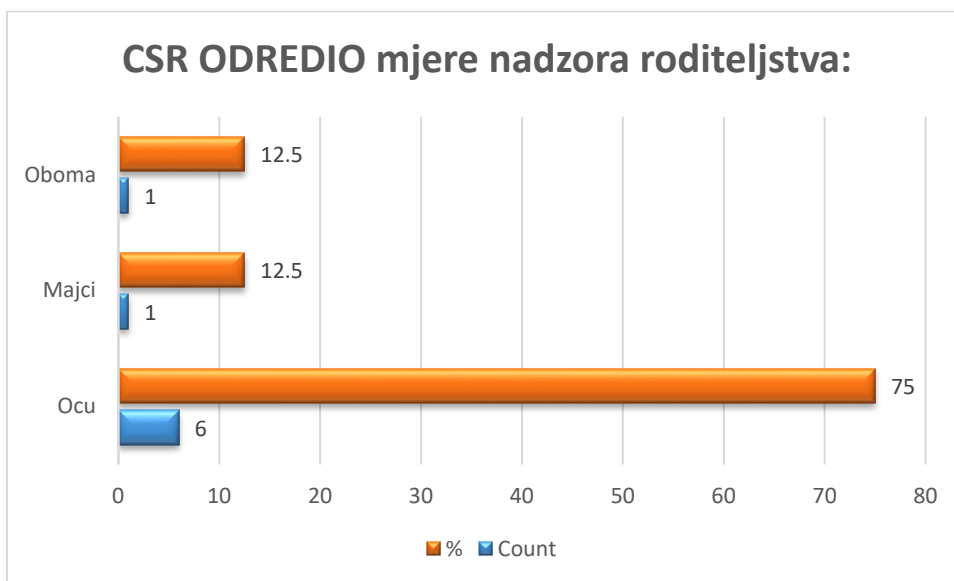
Postojanje potrebe za mjerama nadzora nad roditeljstvom učinioca nasilja prijavilo je 7 ispitanica, dok je 5 ispitanica izjavilo da nisu sigurne da li je ova potreba postojala.

Na pitanje da li su od strane stručnih lica Centra za socijalni rad informisane o mogućnosti određivanja mjera nadzora, odgovorile su 23 ispitanice. Najveći broj njih 17 (73,91%) je odgovorio da nisu informisane, 3 ispitanice (13,04) su odgovorile da jesu i 3 ispitanice (13,04) su odgovorile da nisu sigurne da li su informisane (Grafikon br. 47)

Grafikon br. 47

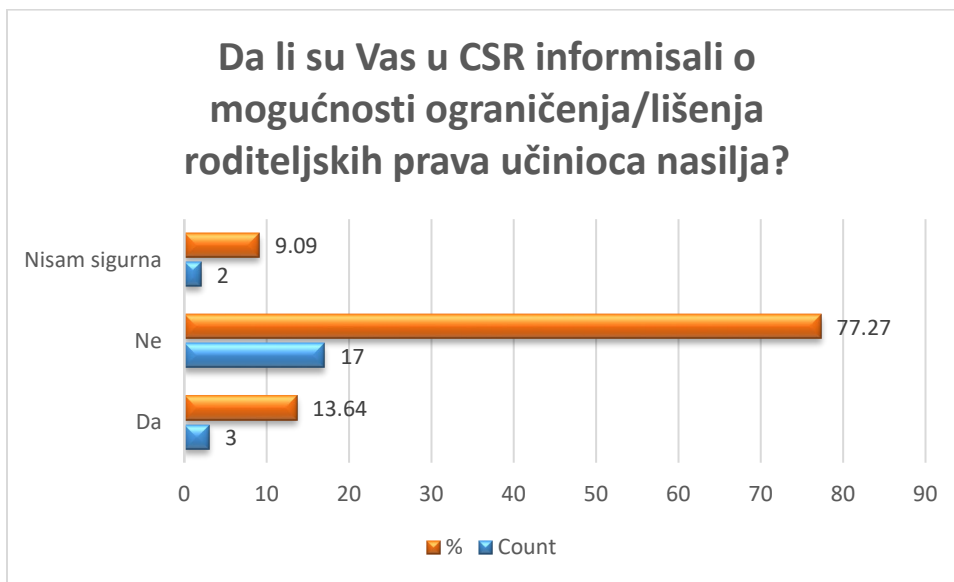
Centar za socijalni rad je odredio mjere nadzora roditeljstva u 8 slučajeva i to u najvećem broju slučajeva nad roditeljstvom oca- u 6 slučajeva (75%), majke u jednom slučaju (12,5%) i oba roditelja u jednom slučaju (12,5%) (Grafikon br.48)

Grafikon br.48

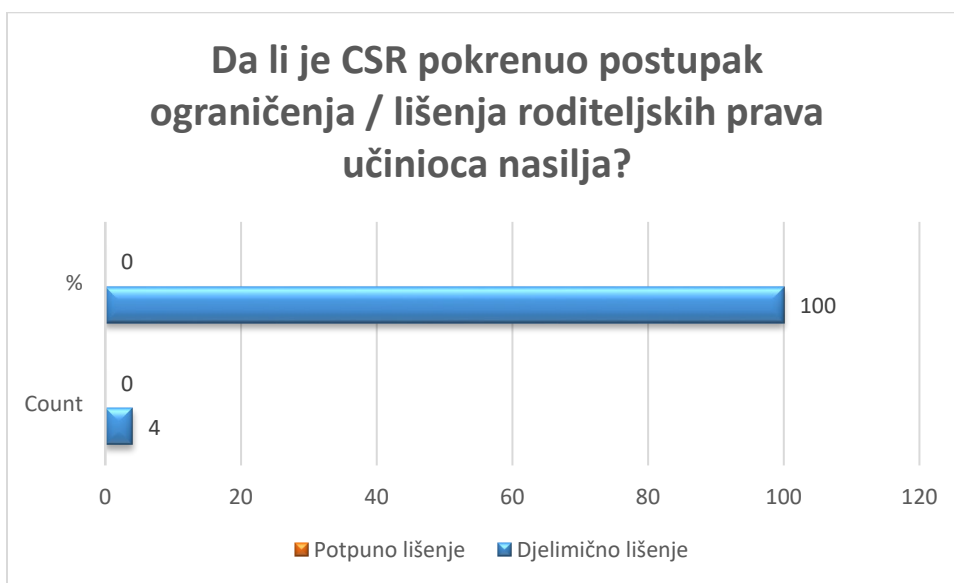
Na pitanje da li su ih stručni radnici Centra za socijalni rad informisali o mogućnosti ograničenja ili lišenja roditeljskih prava učinioca nasilja, odgovorile su 22 učesnice. Čak 17 (77,27%) njih izjavljuje da nisu

informisane o ovoj mogućnosti, 3 (13,64%) da jesu i 2 (9,09%) da nisu sigurne da li su informisane (Grafikon br. 49).

Grafikon br. 49

U 4 slučaja je Centar za socijalni rad pokrenuo postupak za djelimično lišenje roditeljskih prava. Za potpuno lišenje roditeljskih prava nije pokrenut nijedan postupak (Grafikon br. 50)

Grafikon br. 50

26. Druge potrebe i usluge

Na pitanje otvorenog tipa o tome da li su ispitanice imale neke druge potrebe, koje nisu predviđene upitnikom, dobijeni su sledeći odgovori:

Da se ubrza proces. Dugo traje

Da se CSR više posveti problemima ljudi koji im se obraćaju, jer da im to nije poslednja slamka ne bi im kucali na vrata. Ono što je neophodno je uključivanje psihologa u rad sa porodicama. Prilikom rastave konkretno, stručne osobe bi se morale uključiti ako ništa radi procjene situacije, psiholoških konsultacija. Radi se o teškom periodu života gdje uvijek više ispašta jedna strana, a najviše djeca. Niko se istinski ne udubljuje u priču. Sve se površno završava, svi smo mi statistička greška i još jedan akt u fioci. A djeca?!”

Pravna podrška

“Imala sam potrebu da se izmijeni predloženo zajedničko starateljstvo, koje je nametnuto, što nije ni učinjeno na vrijeme!

“Da rade svoj posao kako treba.

“CSR nije pokrenuo nikakav postupak , jer nije u njihovoj nadležnosti da išta pokreću

Na pitanje, takođe otvorenog tipa, da li su u Centru za socijalni rad dobile informacije o nekim drugim uslugama i kojim, dobijeni su sledeći odgovori:

“U CSR nijesam dobila apsolutno nikakve informacije, kako za usluge, tako ni za podrške.”

“Nijesam dobila nikakve adekvatne informacije, niti sam bila korisnik njihovih usluga. Ali ću se ubudućnosti založiti da ja kao samohrana majka i moje dijete, dobijemo i budemo obaviješteni o svemu što bi trebalo.”

“Ni o kakvim!”

“Samo da se uvijek mogu obratiti za razgovor”

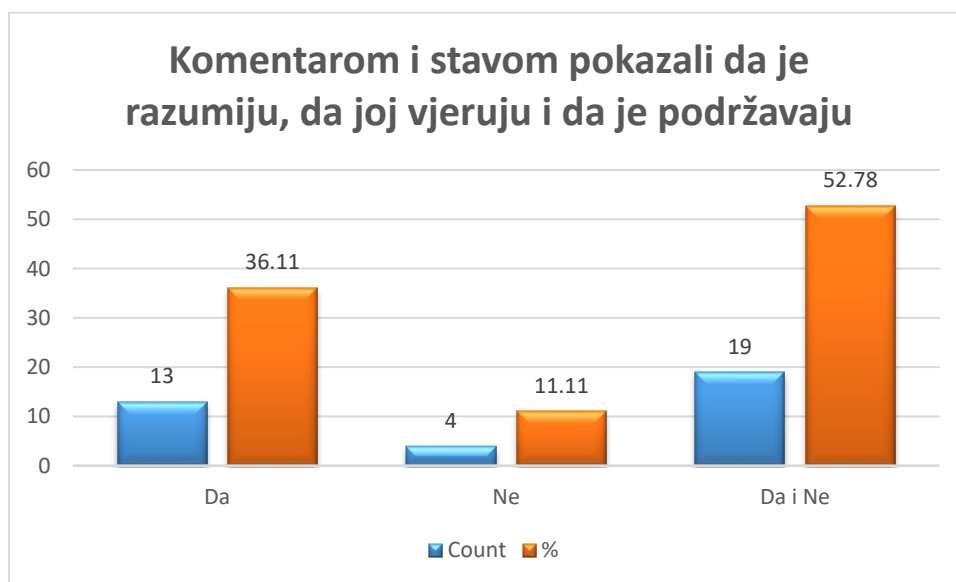
“Da se odrekнем djece”

“Da se obratim kada god imam neke novosti.”

PROCJENA ODNOSA PREMA ŽENI U CSR

27. Ponašanje voditeljke slučaja (stručnog radnika/ce) u Centru za socijalni rad tokom kontakta sa ženom

Na pitanje da li su stručni radnici svojim stavom pokazali da je razumiju, da joj vjeruju i da je podržavaju, odgovorilo je 36 ispitanica. Njih 13 (36,11%) odgovorilo je potvrdno, 4 (11,11%) odrično, dok je najveći broj ispitanica- 19 (52,78%) , odgovorilo da i jesu i nisu pokazali razumijevanje, povjerenje i podršku (Grafikon br. 51)

Grafikon br. 51

Na pitanje da detaljnije objasne svoju tvrdnju, dobijeno je 20 odgovora. Među njima su zastupljeni i oni koji su dale korisnice zadovoljne pristupom stručnih radnica i one koje nisu. Izdvajamo neke od njih:

Da razumije patnju kroz koju sam prošla i da joj je žao

Ljubazne ali ne i strpljive da saslušaju sve

Prva voditeljka slučaja je bila pristrasna. Više je bila na strani roditelja i smatrala je da ako je ona dobar roditelj da su svi. Od druge voditeljke slučaja sam dobila više razumijevanja.

Bila je ljubazna i predusretljiva

Nedovoljno zainteresirani, površnost u „radu“, komunikaciji.

Bila je nepovjerljiva prema tome da ja dozvoljavam drugoj strani da gleda dijete tokom procesa, jer ih je on svojim agresivnim nastupom u to valjda ubijedio.

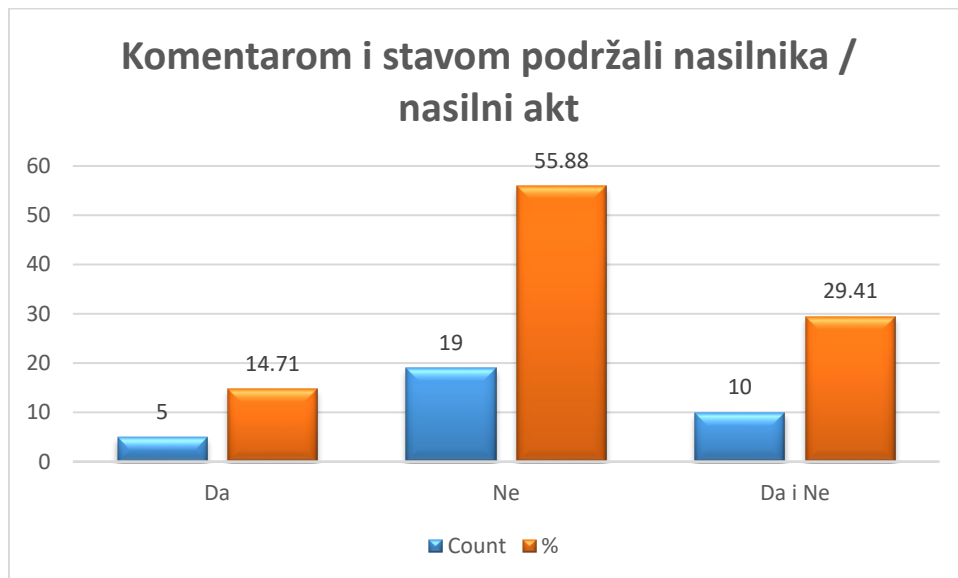
Kada sam ispričala socijalnoj radnici svoj problem, ona me je pažljivo saslušala i potrudila se da mi da neki svoj savjet, ili da izrazi neko svoje mišljenje, šta ona misli o tome kako bih ja trebala da postupim u određenoj situaciji i na koji način da se nosim sa takvom situacijom.

Nikad nije isti odnos, imam osjećaj da se socijalna radnica plaši mog bivšeg supruga i da vaga kako da se ona ponaša radi lične sigurnosti, što remeti njenu ulogu u pomoći meni

Sve lijepo sasluša, čak i savjetuje uopšteno, ali ne reaguje kako bi trebalo (odmah). Previše sporo djeluju, teško su dostupni, u više navrata nisam ih zatekla u kancelariji. Generalno su nemarni (bar sam ja tako stekla utisak)...

Stali su na stranu nasilnika

Na pitanje da li su stručne radnice u Centru za socijalni rad svojim komentarem i stavom podržale nasilnika ili nasilni akt, od 34 ispitanice, koliko ih je odgovorilo na ovo pitanje, njih 5 (14,71%) je dalo potvrđan odgovor, a većina- 19 (55,88%) odričan. Čak trećina ili 10 (29,41%) ispitanica izjavilo je da su stručni radnici djelimično podržai nasilnika ili nasilni akt (Grafikon br. 52)

Grafikon br. 52

Na dodatno pitanje, da obrazlože svoj utisak, dobijeni su sledeći odgovori:

Prva voditeljka slučaja je opravdavala svaki postupak nasilnika.

To što ne smije da vidi dijete može biti okidač za ovakvo njegovo ponašanje", izgovorila je jednom prilikom.

Povjerovali su mi u priču da je moj mlađi brat nasilnik, ali opet htjeli su da čuju i njegov stav. Međutim, on nije htio da dođe na razgovor kod njih, pa sudeći po tome, zaključili su da je on taj koji je nasilan - odnosno zadržali su taj stav.

Nereagovanjem ne neke očigledne stvari

Generalno sam stekla stav da u našoj državi ako otac uplaćuje alimentaciju to je super. Znae koliko ih ne plaća ništa - stav, je rasprostranjeno mišljenje. I stav... on ne mora da ih uzme, ne mora ovo, ne mora ono, ali zato ti MORAŠ da budeš tu kad on dolazi, ti moraš ovo i ono... ukratko, nakon rastave i po muškarcima i po CSR i po našoj državi za muški rod prestaje bilo kakva obaveza po pitanju djece. Mogu sve, a ne moraju ništa. Žene moraju sve, a ne mogu ništa! Previše žalosna istina i tako okrutna.

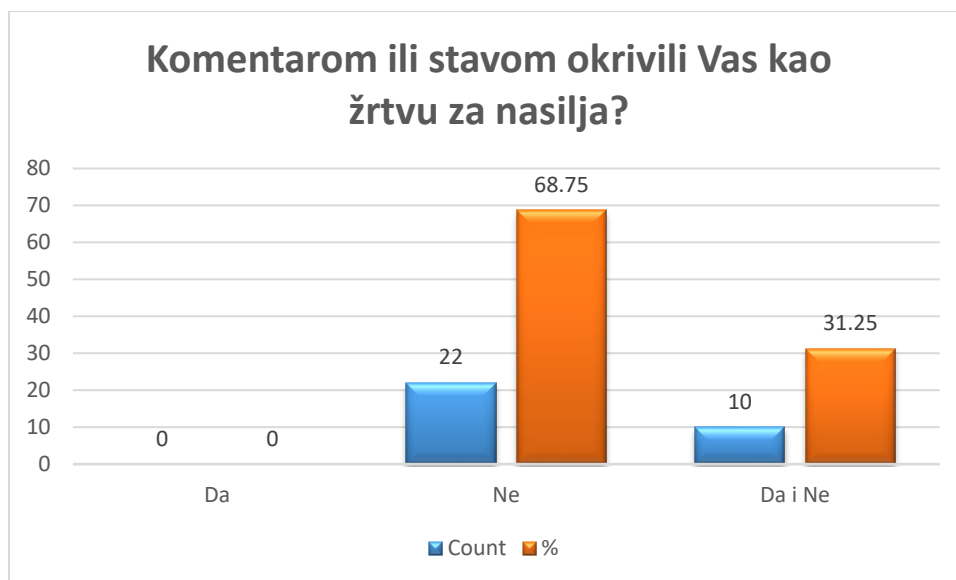
osudili njegovo ponašanje

Ipak je otac djeteta, donosite zajedno sve odluke u budućnosti o djetetu.

Ne nisu podržali nasilnika..naprotiv bili iznenađeni malom kaznom

Dali djecu a sakrili dokumenat od dr Barac da su djeca zatrovana (instruisana)

Na pitanje da li su stekle utisak da stručna lica Centra za socijalni rad komentarom ili stavom okrivljuju nju, kao žrtvu nasilja, odgovor su dale 32 ispitanice. Većina ispitanica, 22 (68,75%), je odgovorilo odrično, dok je 10 njih (31,25%) odgovorilo "da i ne". Nijedna korisnica nije dala u potpunosti potvrđan odgovor (Grafikon br. 53)

Grafikon br. 53

Na potpitanje da obrazlože svoj utisak, dobijeni su sledeći odgovori:

Objašnjeno mi je da slučaj fizičkog nasilja i jeste žrtva nasilja kao što i jesam

Prva voditeljka slučaja je smatrala da sam preosetljiva. Uključivana je u razgovor sa mnom i pravnicom. Zajedno su zauzimale oštar stav prema meni.

Da su djeca izložena nasilju od strane majke.. A u stvari to je obrnuto

Lijepo su me saslušali i dali mi svoj savjet kako da se snađem u takvoj situaciji, kako bih mogla da funkcionišem u takvoj situaciji.

Pa smatrali da sam trebala odmah prijaviti...Da, jesam trebala ali kada se sve uzelo u obzir strah da ne bude osuđen i da bi nas onda ubio iz osвете je bio jači

Rekli da dam djecu ocu jer ima kuću i novac

Uvijek govore da ne treba da mu odgovaram i da se trudim da ne ulazim u komunikaciju sa njim. Ja pokušavam, ali on mene vrijeđa i kad ga izbjegavam

Na pitanje da li je u odnosu stručnih radnica CSR prema ženi bilo nečega što im je važno da pomenu, a što nije bilo predviđeno upitnikom, dobijena su dva odgovora:

što sam trpjela toliko

Nepoštovanje prema meni kao žtvi nasilja, podržavale su oca nasilnika. Sve tri bivše voditeljke. Mene su šikanirale nisu odgovarale na moje dopise, kako sam ih prijavljivala inspekciji prema meni su bile sve gore znale su da povisuju ton na mene. Da mi viču. Da se prepiru samnom jer tražim svoja prava i poštovanje. Jedna mi je čak i spustila slušalicu jer sam insistirala da mi da neke informacije o ocu deteta koje su bitne bile za moju sigurnost, nije htela. A zvala me tada da me ispituje gde sam ja bila sa detetom da prenese ocu deteta, kada sam je pitala koga ona štiti, izvikala mi se i spustila slusalicu. Posle me tek maltretirala i menjala iskaze na sudu, u pismenom nalazu mišljenja. A takodje izvrtala moje reči i nije htela da pravi zapisnike, da bi imala prostora da izvrne moje reči.

28. Procjena reakcije CSR

Na pitanje kako u ovom trenutku procjenjuje reakciju Centra za socijalni rad na njene potrebe, odgovorilo je 36 ispitanica. Reakciju CSR kao “veoma zadovoljavajuću 100%”, ocjenjuju samo 4 (11,11%) ispitanice, kao “zadovoljavajuću 75%” – 10 (27,78%) ispitanica, kao “donekle zadovoljavajuću 50%” – 7 (19,44%) ispitanica, kao “Nezadovoljavajuću 25%” – 7 (19,44%) ispitanica i kao “Veoma nezadovoljavajuću 0%” – 8 (22,22%) ispitanica (Grafikon br.54)

Grafikon br.54

29. Dodatni komentari

Na kraju upitnika ostavljen je prostor da ispitanice, ukoliko žele, dodaju nešto što smatraju važnim a što je propušteno da se pita. Dobijeni su sledeći komentari:

Mnogo više razumijevanja i uključivanja radnika CRS su potrebna kao pomoć u slučajevima kao što je moj. Više ljudi sa stavom, koji bi pomagali pri "borbi" sa nasilnikom, a ne osobe koje nijemo posmatraju maltretiranje i da rade isključivo kad ih sud "primora" na to. Loše vode evidenciju i gotovo da ne odgovaraju u pismenoj formi.

Želim da zahvalim u ime svih žena što nemaju glasa što se neko sjetio da postavi ova pitanja. Nijesam žena koja poklekne, nijesam ona bez glasa, ali toliko dugo me boli stav i rad CSR da sam željela da produžim školovanje u tom smjeru ne bih li mogla pomoći nekom drugom sutra. Jer ovo je država u kojoj policija i dalje samo razgovara sa nasilnikom, koja za nasilje i dalje samo smatra ono fizičko, u kojoj se i dalje prijave pišu potpuno neprovjereno, na osnovu samo nečije izmišljotine, vodeći se onim ko bolje laže, ko ima dublji džep i više veza. Država koja je marginalizovala porodicu jer je dopustila ljudima da se uzimaju i tako olako razvode, pritom ostavljajući djecu bez psihološke i druge podrške, majke koje moraju da izigravaju i očeve i psihologe, koje i kad zaplaču pred djecom te suze moraju da pravdaju, jer, jelte mama mora da bude jaka, da ne osjete teret koji nosi na plećima, ne bi li makar malo sačuvala psiho-emotivno zdravlje djece i doprinijela njihovom zdravom životu ne samo sad, već i sutra, jer treba da ih vidiš u ulozi supruga ili supruge, da budu nečiji muž sutra, otac, a ne polomljena figura koja frustracije cio život nosi sa sobom. E tu nam, draga moja Državo, trebaš. I da pomogneš mamama da se zaposle. Ima nas i obrazovanih, vrijednih, koje žele da rade, sposobne su, ali u ovoj državi nema niko da prepozna potrebe tih žena... Ne znam kako sam sve ispisala, možda sam nepovezana, ali šta bih sve rekla... Svakako hvala onima koje interesuje ovo uopšte. Nadajmo se promjenama. Ko zna možda jednog dana budem nekako uključena u mijenjanje pravila igre"

U Centru za socijalni rad, makar ova moja savjetnica, je bila neažurna, teško dostupna, vodi razgovore uopšteno, ne obraćajući puno pažnju na moju priču i slučaj. Shvatam da je pokušavala da nađem zajednički jezik sa suprugom, ali nekad je to nemoguće.

Ne vode računa o smještaju samohranih roditelja

II

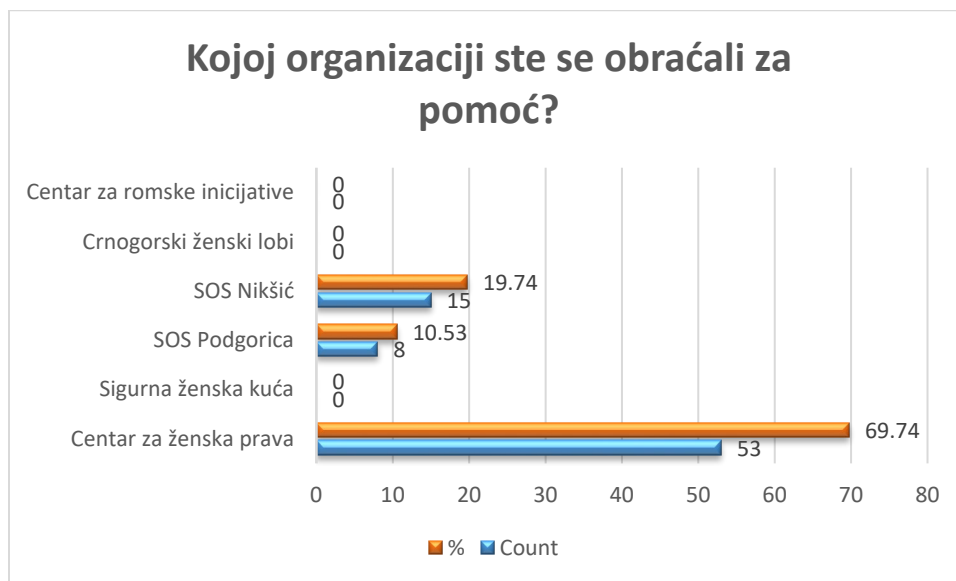
PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA O ZADOVOLJSTVU ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA USLUGAMA SPECIJALIZOVANIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Upitnik koji se odnosi zadovoljstvo uslugama koje pružaju ženske organizacije vidjelo je 200 žena, od čega ga je 60 popunilo do kraja, a 18 djelimično (Grafikon br. 1).

Grafikon br. 1

Iako je u istraživanju trebalo da učestvuje 6 specijalizovanih ženskih organizacija, iz pitanja u kome se od ispitanica tražilo da navedu ime organizacije kojoj su se obraćale za pomoć, uočava se da su doprinos istraživanju dale tri organizacije: Centar za ženska prava 53 ispitanice (69,74%), SOS Nikšić 15 ispitanica (19,74%) i SOS Podgorica 8 (10,53%). (Grafikon br. 2).

Grafikon br. 2

U nastavku upitnika navedene su sve usluge koje pruža 6 organizacija koje su trebale učestvovati u istraživanju. Od ispitanica je traženo da odgovore samo na ona pitanja koja se tiču usluga koje su koristile. Prvo je traženo da ocijene svoje zadovoljstvo svak pojedinačnom uslugom, je birajući jedan od tri odgovora: „visoko“, „srednje“, „nisko“. Nakon toga je ponuđena mogućnost da ukratko obrazlože svoj odgovor.

1. Psihosocijalna podrška putem telefona

Psihosocijalnu podršku pružaju sve tri organizacije, čije su korisnice popunjavale upitnik, pa je stoga broj odgovora u ovom dijelu najveći.

Kada je u pitanju psihosocijalna podrška putem telefona najveći broj ispitanica -, čak 86,67 % (52 ispitanice) su iskazale visoko zadovoljstvo, a 8 ispitanica (13,33%) srednje zadovoljstvo. Nijedna ispitanica nije iskazala nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 3).

Grafikon br. 3

Razloge zbog kojih svoje zadovoljstvo ovom uslugom opisuju kao visoko, navelo je 40 žena. Najčešće navedeni razlozi su: podrška, razumijevanje, strpljenje, dostupnost. Izdvajamo neke odgovore:

Uvijek mi je sve bilo objašnjeno i ukazana pomoć u datim trenucima. Veoma umirujuće, uvijek saslušaju svaki problem i sa puno razumijevanja . Sve pohvale, iskreno im se divim jer takva pomoć je veoma humana

*Dostupnost, dobra saradnja, tu su da sve saslušaju i odmah pristupaju rješavanju problema
Bude mi lakše, bolje se osjećam, bolje me razumiju*

Kada god sam bila u nedoumici za bilo koje pitanje vezano za žrtve nasilja i sprovođenje pravde do kraja, maksimalno su iscrpno odgovarali na moja pitanja, pružali ne samo verbalnu podršku ,već advokatsku..ma sve što nam je u tom momentu bilo od značaja i potrebe

Zbog čega svoje zadovoljstvo ovom uslugom ocjenjuju kao srednje, objasnilo je 7 ispitanica, od kojih 3 u obrazloženju navode da su veoma zadovoljne i da su dobile podršku pravovremeno. 4 Ispitanice su u svojim obrazloženjima konkretnije:

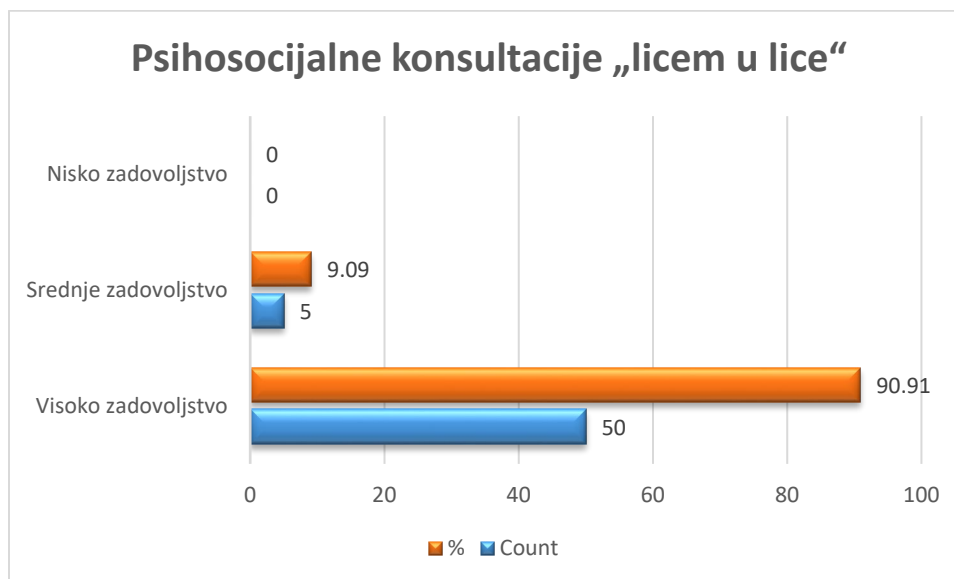
Srednje, jer nisam u potpunosti riješila svoj slučaj

Jer treba češće obratiti pažnju na same korisnice koje se obrate putem telefona. Možda neka nije uvijek u mogućnosti da nazove.

Telefonom veza može da posluži samo za razmjenu informacija

2. Psihosocijalne konsultacije “licem u lice”

Kada su u pitanju psihosocijalne konsultacije “licem u lice”, zadovoljstvo izuzetno visoko, od ukupno 55 ispitanica, čak njih 50 (90,91%) pokazuje visoko zadovoljstvo, a 5 (9,09%) srednje zadovoljstvo. Ni u ovom dijelu nijedna ispitanica nije pokazala nisko zadovoljstvo uslugom (Grafikon br. 4)

Grafikon br. 4

Razloge za visoko zadovoljstvo ovom uslugom objasnilo je 39 ispitanica. Razlozi su uglavnom isti kao i kod prethodnog pitanja, s tim što većina njih naglašava da im je direktni kontakt značajniji, jer im pruža veću slobodu u komunikaciji i čini da se osjećaju opuštenije. Izdvajamo neke odgovore:

Velika pažnja svih sa kojima sam imala razgovor imala je pozitivan ishod za mene kao savjet, podrška i ohrabrenje za sve dalje što slijedi.

*Stručan tim, psiholog i saradnica koji su strpljivo slušali moje izlaganje i priču od početka do kraja”
Ogromno olakšanje sam osjetila prije svega kada mi je rečeno da mogu da dođem ponovo, kada god osjetim potrebu za razgovorom,. To je učinilo da se osjećam opušteno, da ne gledam na sat i brojim koliko mi je minuta ostalo i da li sam sve što sam imala na umu i rekla, jesam li nešto važno zaboravila i sl.*

Zato što se osjećam opušteno, bezbjedno i mnogo mi znači to što mogu sve da ispričam i lakše se osjećam nakon toga.

Razgovor lice u lice uveliko doprinosi da se osoba koja traži pomoć oseća sigurnije i na taj način stiže samopouzdanje koje joj je potrebno

U trenucima kada se život lomi, najmanje što vam treba je da vas neko tapše po ramenu. Osobama koje prolaze kroz mučne procese kakav je bio moj potrebni su savjeti hladne glave, iskusni psiholog koji će vas saslušati i suočiti sa samim sobom, baš kakvog sam i dobila

Puno razumijevanja, saosjećanja... pružaju ženi upravo ono što im je potrebno-podrška. Kad god mi je nešto trebalo, tu su bile. Nismo same

Zadovoljna sam bila sa profesionalnošću savetima, i osećala sam se mnogo rasterećenije i lakše. Dobila sam dosta stručnih i iskrenih preporuka i saveta kako da na lakši način prebrodim neke stvari i probleme.

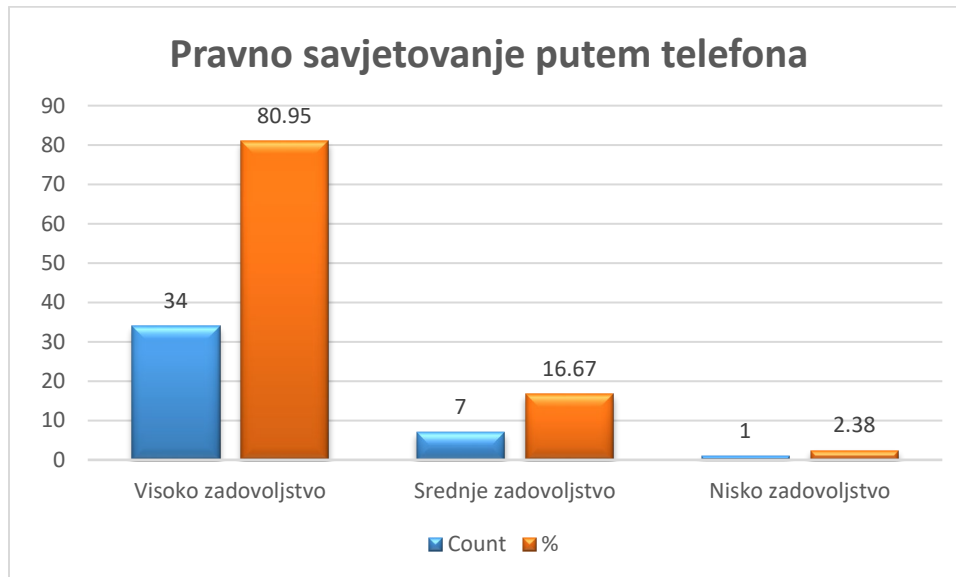
Zbog čega zadovoljstvo ovom uslugom ocjenjuju kao “srednje”, objasnile su dvije ispitanice:

Nijesam imala mnogo prilika za 'licem u lice

Obično ne može sve da se kaže, uvijek smatram da ne oduzimam previše vremena

3. Pravno savjetovanje putem telefona

Među ispitanicama, uslugu pravnog savjetovanja putem telefona, koristilo je njih 43, od čega je jako visok procenat (80,95%) ili njih 34 iskazalo da je "visoko" zadovoljno, 7 (16,67%) "srednje", a jedna ispitanica (2,38%) iskazala je nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 5).

Grafikon br. 5

Zbog čega su zadovoljstvo ovom uslugom ocijenile kao "visoko", pojasnilo je 27 ispitanica. Najčešći odgovori su: dobra komunikacija, jasne, tačne, pravovremene informacije, zadovoljstvo praćenjem predmeta...Izdvajamo neke od njih:

Odlična komunikacija između advokata, kuće I korisnika

Zadovoljna sam, jer kad god mi nešto nije bilo jasno ili se desio neki problem uvijek sam bila saslušana i posavjetovana.

Uvijek nailazim na razumijevanje, podršku i konkretan odgovor obrazložen veoma jasno. Imam slobodu da se konsultujem i za najmanju sitnicu. Sve pohvale.

Sa pravne strane što mi je god trebalo a bilo je mogućnosti odraditi, odradeno je. I hvala i na tome neizmjereno

*Na sva pitanja pravna sam dobila odmah odgovor kao i oko brojnih nedoumica
Vrlo ljubazni i otvoreni za saradnju i pružanje saveta nenarušavajući privatnost.*

Uvijek dostupne, ljubazne i nikad nisam uskraćena ni za najmanju informaciju o mom procesu pred sudom i drugim institucijama gdje me zastupaju

Imam dosta predmeta na sudu, stoje uz mene i na sudu, uvijek strpljivi

Među onim ispitanicama koje su zadovoljstvo ovom uslugom ocijenile kao "srednje", razloge za ovakvu procjenu iznijelo je njih 6, od čega jedna iznosi "Dobijem odgovarajuća uputstva uvijek". Ostale ispitanice navode da im fali lični kontakt, da im je smanjena mogućnost da postavljaju potpitanja. Dvije ispitanice navode da je traženo od njih da dođu lično kako bi detaljnije bile informisane, što njima nije odgovaralo:

Mora da dođe da se lično raspita o svemu što joj zakon dozvoljava, a često zbog date situacije, nije u mogućnosti

Ispitanica koja je nezadovoljna ovom uslugom, svoje nezadovoljstvo obrazložila je sledećim riječima:

Srednje, zato što smo se obično dogovorili da se nađemo i popričamo u četiri oko

Štute informacije. Spojili su me sa X (drugom organizacijom, koja pruža ovu uslugu) i nakon razgovora sa njihovom „nadležnom" a kasnije i sa advokaticom konačno/definitivno odustala od namjere da preko Suda pokrenem imovinski spor.

4. Pravne konsultacije “licem u lice”

Pravne konsultacije “licem u lice” korištene su od strane više korisnica nego one putem telefona i zadovoljstvo ovom uslugom je izrazito visoko. Od 48 korisnica, njih 45 (93,75%) je iskazalo “visoko” zadovoljstvo, dok su samo 3 (6,25%) iskazale srednje zadovoljstvo. Posebno ohrabruje podatak da nijedna korisnica nije bila nezadovoljna ovom uslugom (Grafikon br. 6)

Grafikon br. 6

Svoju ocjenu je objasnila 31 ispitanica. Odgovori su, uglavnom, isti kao i kod prethodnog pitanja, pri čemu se, kao i kod prethodne usluge, važnost daje ličnom kontaktu:

Brzo i pristupačno za mene koja nema iskustva sa te strane.

Zadovoljna sam i zastupanjem, pravnim savjetima. Informisana sam o svim pravima, uz topli razgovor i podršku.

Pravni savjeti i podrška nikad nijesu izostali

Sve pravne konsultacije i pomoć su bile veoma profesionalne i od velike koristi

Prvi susret je i najteži. Ne znate šta vas čeka, ne vjerujete da ste tu, da se to vama dešava. Ali socijalna radnica i njeno blago lice su melem za rane. Advokatica kojoj sam predstavila slučaj je vrlo upoznata sa pravima žena koje imaju potrebu da traže usluge Centra. Čula sam dosta stvari koje mi prethodni advokati nisu rekli.

Znači mi pravna pomoć, jer kad zastaneM ili se zbunim od treme ili problema, tu je pravno lice da ti pomogne

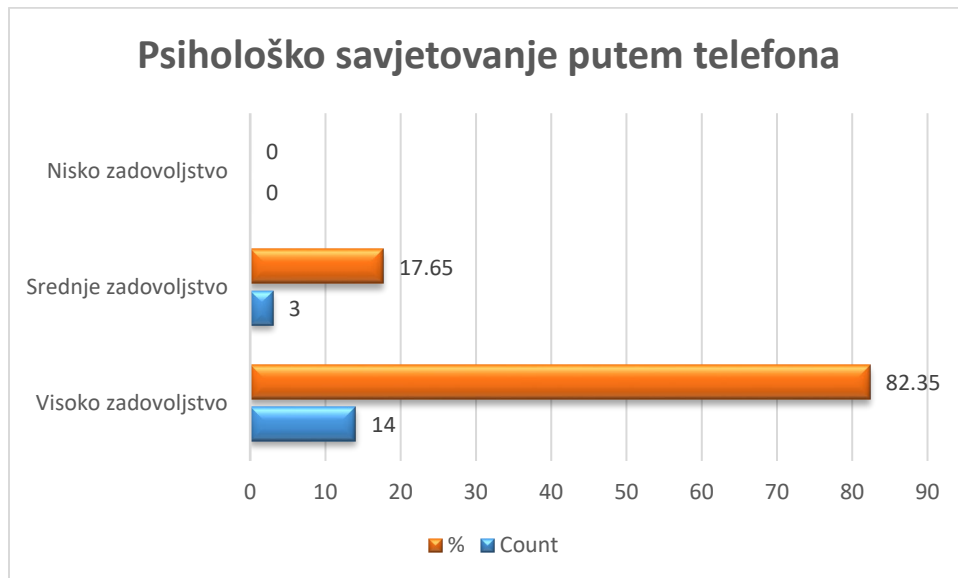
I više nego zadovoljna i savjetima i načinom ophođenja prema meni

Ne poznajući zakone ljudi često griješe u svojim postupcima. U državi u kojoj žena i djeca još uvijek nijesu dobili status i zaštitu kakvu zaslužuju, iskusni pravni savjeti su više nego poželjni. A to je nešto što definitivno ljudi u ovim organizacijama pokušavaju promijeniti.

Nijedna ispitanica, koja je zadovoljstvo pravnim savjetovanjem "lice u lice" procijenila kao "srednje", nije obrazložila svoju ocjenu.

5. Psihološko savjetovanje putem telefona

Psihološko savjetovanje putem telefona je usluga koju pružaju dvije od tri organizacije čije su korisnice učestvovala u istraživanju. Stoga je broj žena koje su koristile ovu uslugu prilično manji u odnosu na ostale usluge. Psihološko savjetovanje putem telefona koristilo je 17 korisnica, od čega je 14 (82,35%) iskazalo visoko zadovoljstvo, 3 (17,65%) srednje, a nisko zadovoljstvo nije iskazala nijedna ispitanica nisko (Grafikon br. 7).

Grafikon br. 7

„Visoko“ zadovoljstvo uslugama psihološkog savjetovanja putem telefona, obrazložilo je 10 ispitanica. Najčešći razlozi su: dostupnost, razumijevanje, korisni savjeti, strpljivost, stručnost. U nastavku su neki od odgovora:

Meni lično više odgovara da razgovaram putem telefona. Razgovori su mi dosta pomogli da izađem iz krize, da obnovim kontakte sa prijateljima, unapredim odnose sa porodicom i dobijem još snažniji podršku. Prestala sam da okrivljujem sebe za loše stvari i ponovo sam zavolela sebe i prigrllila sve svoje mane. Počela sam ponovo da uživam u životu.

Dostupnost, snažna podrška, razumijevanje, strpljivost, vrhunska stručnost

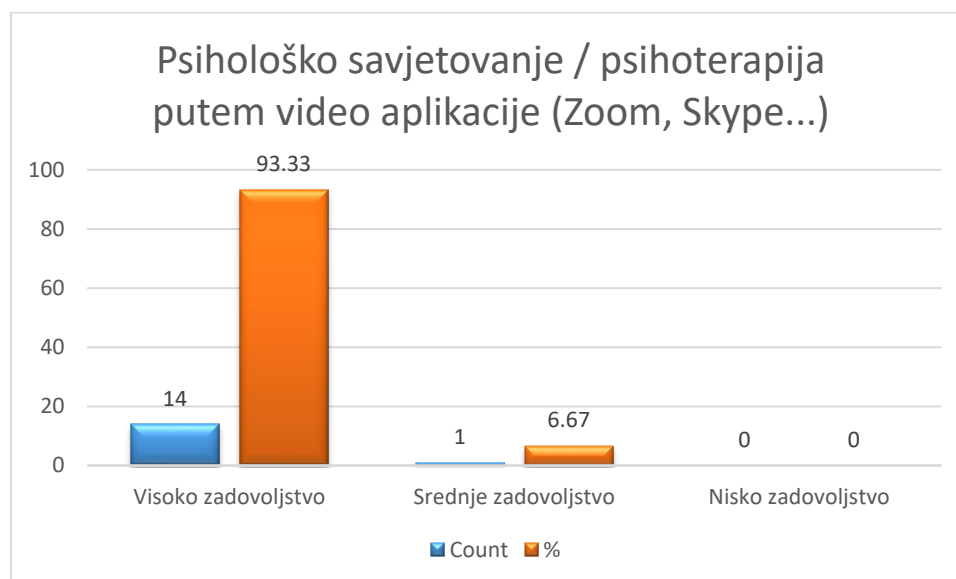
Puna pažnja i razumijevanje. I podrška, naravno.

Zato što me rasterećuje, pomaže mi da se bolje osjećam. Posebno mi je važno to što se radi sa djecom jer su baš bili u traumi.

Ispitanice koje su svoje zadovoljstvo psihološkim savjetovanjem putem telefona ocijenile kao “srednje”, nisu obrazložile svoju ocjenu.

6. Psihološko savjetovanje/psihoterapija putem video aplikacije

Psihološko savjetovanje / psihoterapija putem video aplikacije (Zoom, Skype...) je usluga koju pruža samo jedna od tri organizacije koje su učestvovala u istraživanju. Ovu uslugu koristilo je 15 ispitanica, od čega je njih 14 (93,33%) izrazilo “visoko” zadovoljstvo, dok je jedna ispitanica (6,67%) izrazila “srednje” zadovoljstvo (Grafikon br. 8)

Grafikon br. 8

Od 14 ispitanica koje su svoje zadovoljstvo ovom uslugom ocijenile kao „visoko“, njih 7 je obrazložilo svoju ocjenu. Većina njih, osim strpljenja, dostupnosti, razumijevanja, navodi i to da im je ovaj vid usluge bio značajan tokom pandemije virusa covid-19, jer je očuvan kontinuitet psihoterapijskog rada:

Jako sam zahvalna za omogućeno online savetovanja zbog aktuelne, zdravstveno preventivne, situacije i takođe smo mogle da komuniciramo i kada sam bila van grada ili države. Održavao se kontinuitet osim kada ja lično ne mogu. Bila sam u neprilici par puta i van predviđenog radnog vremena i dobila sam potrebnu podršku u tim trenucima kao da sam lice u lice sa terapeutkinjom.

Vrlo sam zadovoljna video konsultacijama. U toku trajanja lock down-a konsultacije smo održavale redovno, bez ikakvih poteškoća i zastoja.

Izuzetno korisno jer direktnim gledanjem sa stručnim licem preko skypea doprinosi da se mogu opustiti i razgovarati o svom problem.

Ispitanica, koja je zadovoljstvo psihološkim savjetovanjem / psihoterapijom putem video aplikacije (Zoom, Skype...) procijenila kao "srednje", nije obrazložila svoju ocjenu.

7. Psihološko savjetovanje/psihoterapija "licem u lice"

Usluge psihološkog savjetovanja/psihoterapija "licem u lice" je koristilo znatno više ispitanica, nego što je to slučaj sa prethodne dvije usluge. Od 37 ispitanica, koje su koristile ovu uslugu, njih 35 (94,59%) je pokazalo "visoko" zadovoljstvo, dok su 2 (5,41%) ispitanice iskazale "srednje" zadovoljstvo (Grafikon br. 9).

Grafikon br.

Ispitanice koje su iskazale "visoko" zadovoljstvo, pri obrazloženju svoje ocjene, uglavnom navode slične razloge kao kod prva dva oblika psihološkog savjetovanja/psihoterapije, s tim što se stavlja akcenat na važnost ličnog kontakta:

Isto kao telefonsko. S tim što "licem u lice" daje bolji efekat.

Svakim razgovorom sam postajala samosvesnija

Nedeljni razgovori sa psihološkinjom su mi pomogli da prevaziđem problem i da sagledam stvari na pravi način

Uvek se osećam bolje nakon psihoterapije jer znam da mi neko veruje i da postoji rešenje, da nisam sama i da moja situacija nije trajna. Po prvi put zaista uz profesionalnu pomoć dopiremo i osveščujemo istraumirana i destruktivan deo moje ličnosti koji se sve više odaziva na saradnju jer je uvek sa puno pažnje i saosećanja saslušan i posavetovan.

Ovo je segment koji mi je najviše pomogao da napravim napredak.

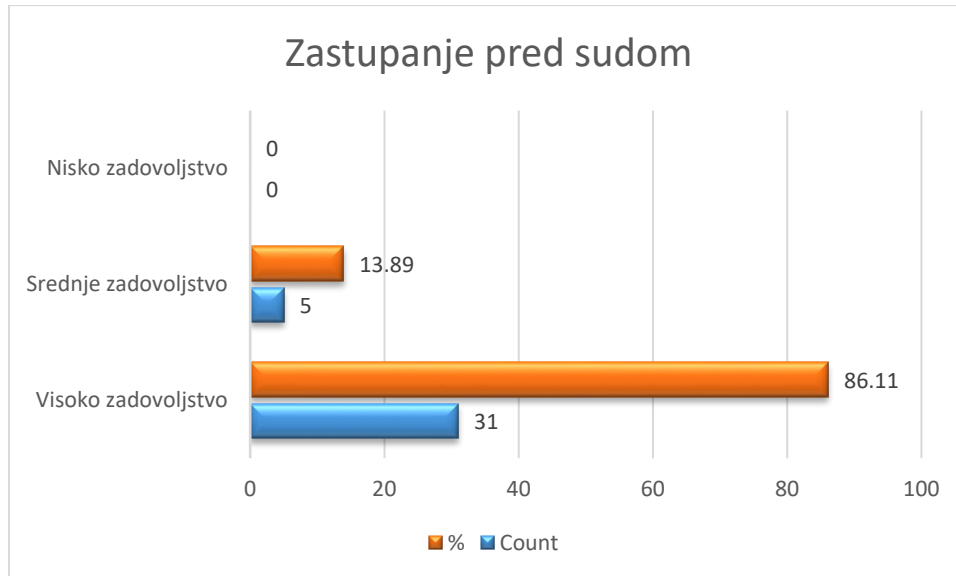
Nekad samo neko treba da vas sasluša. Bez osuđivanja i bez povlađivanja. Da mogu na ovo pitanje bih odgovorila količinom prolivenih suza nakon kojih sam izlazila rasterećenija.

Ispitanice koje su svoje zadovoljstvo ocijenile kao "srednje", takođe su dale pozitivne komentare:

Stručnost, razumijevanje, strpljivost, pružanje snažne podrške, ohrabrivanje u mojoj namjeri za prevazilaženje problema,..

8. Zastupanje pred sudom

Usluge zastupanja pred sudom koristilo je 36 ispitanica, od čega je najveći broj - 31 (86,11%) iskazalo "visoko zadovoljstvo", 5 ispitanica (13,89%) "srednje" inijedna "nisko" zadovoljstvo (Grafikon br. 10)

Grafikon br. 10

Iz komentara koje su dale ispitanice koje su zadovoljstvo uslugama procijenile kao "visoko", zaključujemo da određeni broj njih nije dobio uslugu zastupanja, u pravom smislu riječi, već pravnu podršku u dijelu pripreme za sudski postupak. Ipak, sudeći po komentarima i ova vrsta podrške im je bila od velikog značaja:

Nije bilo direktnog zastupanja pred sudom, ali je bilo napisanih žalbi, tužbi i slično. I u velikoj mjeri su mi iste pomogle i bile od pomoći..

Veoma sam zadovoljna, prezadovoljna sa pripremom i dokumentacije spremnošću sa svime.

Ispitanice koje su koristile usluge zastupanja pred sudom, u pravom smislu riječi, svoje iskustvo su opisale na sledeći način:

Svaka žena treba da ima advokata za bilo koji izlazak pred sudom.

U dugom procesu koji imam pred sudom već par godina i više sam nego zadovoljna radom advokatice

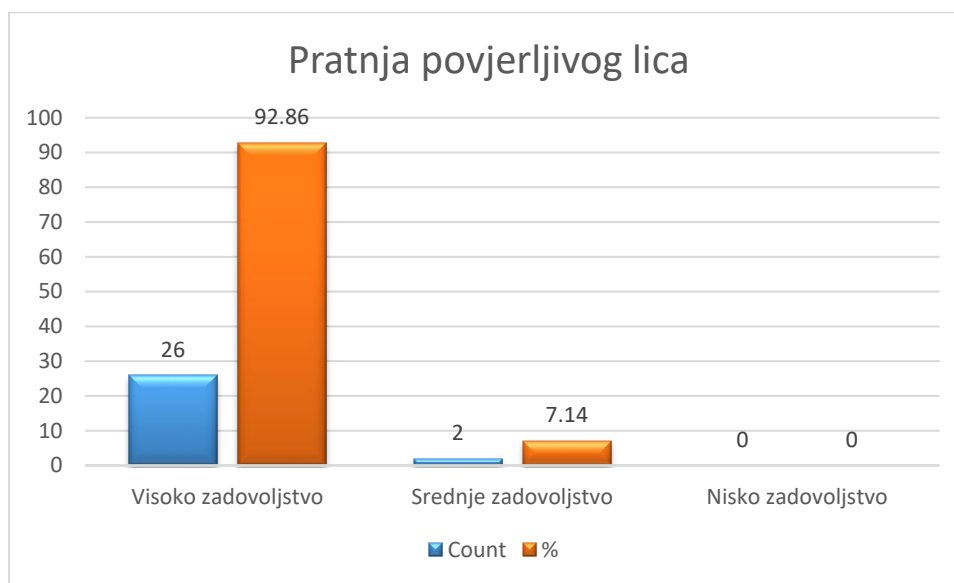
Daje osjećaj sigurnosti I podrške pred sistemom koji je još uvijek vrlo nastrojen patrijahatu

Maksimalno korektno i pohvale za njihovo maksimalno zalaganje da bi se sprovela pravda i monstrum kažnjen.

Razlozi zbog kojih su ispitanice svoje zadovoljstvo ocijenile kao "srednje" su raznoliki. Jedna ispitanica svoju ocjenu obrazlaže time što smatra da je odgovornost advokata što neki postupci traju duže: "Ako bi bilo moguće neke stvari ubrzati da bi se žrtve što prije osamostalile"; jedna ispitanica smatra da priprema pred ročište može da bude bolja, jedna da "se teže dolazi do povratne informacije", dok je jedna ispitanica u komentaru kao razlog svoje ocjene navela "na početku smo u rješavanja mog problema".

9. Pratnja povjerljivog lica

Kada je u pitanju usluga "pratnja povjerljivog lica", iako se radi o usluzi koje pružaju sve tri organizacije koje su učestvovala u istraživanju, u godini na koju se odnosi izvještaj, ova usluga je korištena u manjoj mjeri, shodno pandemiji i izmijenjenom načinu funkcionisanja institucija. Od 28 ispitanica, koje su je koristile, njih 26 (92,86%) je iskazalo "visoko" zadovoljstvo, a dvije (7,14%) "srednje" zadovoljstvo. Nijedna ispitanica nije iskazala "nisko" zadovoljstvo (Grafikon br. 11)

Grafikon br. 11

Ispitanice koje su zadovoljstvo ovom uslugom ocijenile kao visoko, svoju ocjenu obrazlažu time da im podrška pri odlasku u institucije pruža osjećaj sigurnosti i bezbjednosti:

Veoma zadovoljna, pristup prijatan i neposredan. Da se u tim neprijatnim situacijama bar sa te strane osjećam sigurno.

Osjećam se slobodnije i sigurnije, jer nije isto kada ideš sam ili sa nekim poznatim

Uvijek vode računa o bezbjednosti i ličnom osjećaju korisnice

Uz mene reaguju koliko mogu.. Velika je nepravda pred sudom uglavnom su grubi drčni prema svakome ali to na mene deluje kao da žele da vas deskriminišu

Zato što bih bila potuno izgubljena da sam išla sama u policiju, sud i socijalno.

Povjerljivo lice je išlo sa mnom uvek kako na suđenja tako i u UP da podnosim prijave, kada sam bila nesigurna ili imala strah da tamo budem sama. U tim trenucima mi je bila prava i iskrena podrška da sve to mnogo lakše i samouverenije prebrodim.

Od ispitanica koje su zadovoljstvo ocijenile kao "srednje", obrazloženje svoje ocjene dala je jedna ispitanica: "Moglo je to bolje", bez detaljne preporuke o tome što bi trebalo poboljšati ubuduće.

10.Sklonište

Usluge skloništa pruža samo jedna od organizacija koje su učestvovala u istraživanju, uz to u pitanju je servis koji se ne koristi u toj mjeri u kojoj prethodno navedeni, pa je stoga broj ispitanica koje su koristile ovu uslugu znatno manji. Ovu uslugu koristilo je 9 korisnica, od čega je "visoko" zadovoljstvo iskazalo njih 8 (88,89%), a "srednje" jedna (11,11%) ispitanica (Grafikon br.12)

Grafikon br.12

Od 8 ispitanica koje su iskazale "visoko" zadovoljstvo, njih 6 je obrazložilo svoju ocjenu. Najčešći odgovor je da im je sklonište donijelo osjećaj bezbjednosti, kao i to da su zadovoljne uslovima skloništa:

Važno mi je jer se osjećam sigurno i bezbjedno. Imam krov nad glavom

Ja sam zadovoljna i smještajem, organizovanjem aktivnosti, zaboraviš gde si...

Bilo mi je potrebno „sklonište" i osjećaj bezbjednosti, a to sam tamo imala

Osećate mir slobodu, nemate kontrolu, posvećenost djeci i ženama

Prvi put u zadnjih 10 godina ja i moja djeca mirno spavamo.

Ispitanica koja je svoje zadovoljstvo ocijenila kao "srednje", u komentaru je objasnila da je veoma zadovoljna:

Prije bih rekla da je prilično visoko, ali takođe da uvijek može bolje.

III

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Rodno senzitivni servisi za zaštitu i osnaživanje žena koje su preživjele nasilje i njihove djece moraju biti prilagođeni njihovim konkretnim neposrednim i dugoročnim potrebama.

Istraživanje pokazuje da kada ove usluge pruža specijalizovano osoblje sa detaljnim znanjem o rodno zasnovanom nasilju, to ima snažan uticaj na osnaživanje i dobrobit žena sa iskustvom nasilja, **Rezultati istraživanja koji se odnose na centre za socijalni rad** Prilikom sagledavanja rezultata, treba voditi računa o tome da je istraživanje urađeno na specifičnom uzorku. Ispitanice su bile korisnice usluga nevladinih organizacija, koje su se ovim organizacijama javljale za pomoć, uglavnom zato što su bile nezadovoljne uslugama centara za socijalni rad. Stoga je moguće da rezultati pokazuju veće nezadovoljstvo nego što bi bio slučaj ako bi se ispitivalo zadovoljstvo svih korisnica centra za socijalni rad. Ovi rezultati su ipak značajni jer jasno ukazuju koje segmente rada ovih servisa treba unaprijediti kako bi se obezbijedila bolja zaštita žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja, njihova rehabilitacija i integracija.

Rezultati istraživanja pokazuju da stručni radnici centra za socijalni rad ne informišu u dovoljnoj mjeri žene sa iskustvom nasilja o njihovim pravima i pravima njihove djece; da im nije u dovoljnoj mjeri omogućena participacija u planiranju aktivnosti koje, u cilju podrške, pokreće centar za socijalni rad, odnosno da nisu u dovoljnoj mjeri ispitane njihove potrebe, kao ni potrebe njihove djece. Takođe se više puta navodi da je CSR pasivan u smislu pokretanja postupaka i da, uglavnom, postupaju na zahtjev drugih institucija. Ovo nije u skladu sa ovlaštenjima centara za socijalni rad propisanim Porodičnim zakonom, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Što se tiče odnosa stručnih radnika prema ženama, većina ispitanica je izjavila da nisu u dovoljnoj mjeri pokazali razumijevanje, povjerenje i podršku. Na otvoreno pitanje u kom se očekivalo da obrazlože svoj utisak, ispitanice uglavnom navode ljubazno ponašanje, ali izostanak reakcije u cilju rješavanja problema. Na pitanje da li su stručne radnice komentarom ili stavom podržale nasilnika ili nasilni akt, u većini slučajeva je odgovor bio odričan, ali su neke ispitanice gore navedeni izostanak reakcije, ipak doživjele kao podršku nasilniku. Na pitanje da li su stekle utisak da ih stručna lica Centra za socijalni rad komentarom ili stavom okrivljujuckao žrtve nasilja, većina ispitanica je takođe odgoovrila odrično. Međutim, one ispitanice koje su davale potvrđan odgovor, svoj utisak objašnjavaju time što su od strane stručnih radnika upitane zbog čega nisu ranije prijavile. Iz rezultata poslednjeg dijela upitnika, koji se tiče odnosa stručnih radnika prema korisnicama, zaključuje se da je u centrima za socijalni rad i dalje, u određenoj mjeri, prisutan pristup koji nije u skladu sa međunarodnim i nacionalnim standardima i principima rada sa ženama sa iskustvom nasilja.

Preporuke:

- Obezbijediti dovoljan broj specijalizovanih socijalnih radnika koji bi se suočili s porodičnim nasiljem, i koji bi pristupili ovom pitanju sa razumijevanjem rodne prirode nasilja nad ženama. Specijalizacija postoji samo u odnosu na djecu, što može objasniti usredsređenost na djecu uočljivu u mnogim intervencijama na nasilje u porodici. Specijalizovane socijalne radnike za nasilje u porodici i nasilje nad ženama rasporediti one stručne radnike koji su dokazano senzibilisani za ovu vrstu problematike i koji su pohađali obuku za rad sa žrtvama i o rodno zasnovanom nasilju.
- Informisati žrtvu o njenim pravima i pravima njene djece
- Informisati je o raspoloživim uslugama (besplatnoj pravnoj pomoći, psihološkoj podršci, medicinskoj pomoći, socijalnim uslugama, smještaju, uslugama ženskih organizacija) i koordinisati saradnju sa pomenutim servisima
- Plan usluga za žrtvu i njenu djecu UVIJEK sačinjavati u saradnji sa njom i predstavnicima drugih relevantnih službi, uz puno uvažavanje njene autonomije i potreba
- Informisati ženu o tome kako će se pratiti realizacija plana i redovno je kontaktirati u vezi eventualnih adaptacija
- Aktivan pristup u realizaciji Plana, koji, po potrebi, podrazumijeva iniciranje postupaka čije je sprovođenje u nadležnosti Centra kao i onih pred drugim institucijama
- Posebno obratiti pažnju na djecu svjedoke nasilja, voditi računa o njihovim pravima i potrebama shodno međunarodnim standardima, naročito Konvenciji Savjeta Evrope o suzbijanju nasilja nad ženama
- U postupcima davanja mišljenja o kontaktu, pravu na posjete i starateljstvu uzeti u obzir nasilje i ponašanje nasilnog roditelja. O svim novim okolnostima obavještavati sud ili pokretati nove postupke u cilju najboljeg interesa djeteta.
- Izvještaji koje izrađuju Centri za socijalni rad igraju veliku uslogu u sudovima koji se bave porodičnim pravom, kao i u krivičnim postupcima. Stoga je potrebno da proaktivno rade procjenu stanja i ažuro je dostavljaju sudovima, policiji i tužilaštvu, uz što manje upućivanja na vještačenje.
- Proaktivno sprovoditi sve nadležnosti koje su propisane Porodičnim zakonom, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici.
- Sarađivati sa ženskim nevladinim organizacijama koje podržavaju žrtve nasilja u svim procedurama koje se odnose na zaštitu i podršku žrtvama
- Koordinisati aktivnosti institucija za zaštitu od nasilja
- Obezbijediti tehnike i uslove za zaštitu od „sagorijevanja “

Rezultati istraživanja koji se odnose na specijalizovane nevladine organizacije

Ispitanice su u velikom procentu pokazale visoko zadovoljstvo sa svih 10 servisa koje pružaju nevladine organizacije. Kao obrazloženje za svoju ocjenu uglavnom navode: razumijevanje, povjerenje, strpljenje, osjećaj sigurnosti, proaktivnost. Navode i da su u nevladinim organizacijama bile adekvatno informisane o pravima. Naročito im je važna sveobuhvatna podrška koja uključuje i komunikaciju sa institucijama kao i zastupanje pred sudom. U veoma malom broju slučajeva dale su komentar koji ukazuje na potrebu unaprjeđivanja usluga. Ovo se uglavnom odnosi na davanje prednosti direktnom kontaktu „licem u lice“, u odnosu na onaj putem telefona, koji je u godini kad je sprovedeno istraživanje, zbog epidemiološke situacije, bio mnogo zastupljeniji. Takođe bi se iz nekih odgovora moglo zaključiti da je potrebno poboljšati komunikaciju i između samih nevladinih organizacija, u cilju pružanja kvalitetnije podrške. Ovo naročito ako uzmemo u obzir da sve organizacije ne pružaju sve potrebne servise.

Preporuke:

- Komunikaciju sa ženama ostvarivati putem telefona samo kad je neophodno
- Nastojati da se, ukoliko je to potreba žene, omogući razgovor „licem u lice“
- Nastojati da troškovi telefonske komunikacije sa ženom budu na teret organizacije
- U cilju pružanja kvalitetne podrške žrtvi, uz njen pristanak, uključiti druge nevladine organizacije koje pružaju nedostajući servis.
- Redovno sprovoditi interne i eksterne evaluacije usluga u saradnji sa korisnicama
- Obezbijediti tehnike i uslove za zaštitu od „sagorijevanja“

PODACI O ORGANIZACIJI

Nevladino udruženje “Centar za ženska prava” (CŽP), sa sjedištem u Podgorici, osnovano je 2012. godine, na osnovu dugogodišnjeg iskustva osnivačica u pružanju podrške žrtvama kršenja ženskih ljudskih prava i porodičnog nasilja.

MISIJA

Centar za ženska prava je neprofitna, nestranačka, nereligiozna organizacija koja se bori za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i njihov pristup pravdi, razvijajući rodno-ravnopravne demokratske prakse i saradjući sa svim relevantnim domaćim i međunarodnim akterima u Crnoj Gori.”

VIZIJA

RODNA RAVOPRAVNOST, PRISTUP PRAVDI I DRUŠTVO BEZ NASILJA NAD ŽENAMA -

NAŠA STVARNOST.

Osnovni ciljevi osnivanja i djelovanja su:

- Promocija i zaštita ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti
- Osnaživanje žena koje su preživjele nasilje u porodici/partnersko nasilje kroz savjetodavnu, psihološku pravnu pomoć
- Povezivanje i saradnja sa drugim organizacijama/institucijama koje se bave zaštitom i promocijom ženskih ljudskih prava.

Ciljevi udruženja se realizuju kroz 3 programa:

1. Program javnog zastupanja i praćenja implementacije politika u oblasti rodne ravnopravnosti i ženskih ljudskih prava
2. Program podrške za žene koje su pretrpjele porodično nasilje:
Inicijalno savjetovanje i podrška povjerljivog lica;
Besplatna pravna pomoć i pravno zastupanje;
Psihološko savjetovanje.
3. Program za kulturu: Promocija ženskog stvaralaštva, kulturni i edukativni programi i osnaživanje klijentkinja kroz kreativni rad.

KONTAKT:

NVO “Centar za ženska prava”
Bokeška 20, Pogorica
(020) 664 193; 067 067 166 800
women.mne@gmail.com
www.womensrightscenter.org

